

UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI” CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE PSIHOLOGIE ȘI ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI
ȘCOALA DOCTORALĂ „EDUCAȚIE, REFLECȚIE, DEZVOLTARE”

TEZĂ DE DOCTORAT

Conducător științific:
Prof. univ. dr. Vasile CHIȘ

Doctorand:
Maria Claudia CUC

Cluj-Napoca

2023

UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI” CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE PSIHOLOGIE ȘI ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI
ȘCOALA DOCTORALĂ „EDUCAȚIE, REFLECȚIE, DEZVOLTARE”

**PROGRAM DE EDUCAȚIE SOCIO-EMOȚIONALĂ PENTRU
ELEVII DIN CICLUL GIMNAZIAL**

Conducător științific:

Prof. univ.dr. Vasile CHIȘ

Doctorand:

Maria Claudia CUC

Cluj-Napoca

2023

CUPRINS

INTRODUCERE.....	7
CAPITOLUL I. PROFILUL DEZVOLTĂRII PREADOLESCENTULUI: PERSOANA, EUL ȘI IMAGINEA DE SINE	Error! Bookmark not defined.
I.1. Dezvoltarea psihointelectuală	Error! Bookmark not defined.
I.2. Dezvoltarea emoțională	Error! Bookmark not defined.
I.2.1. Conceptul de emoție în gândirea filosofică. Error! Bookmark not defined.	
I.2.2. Implicații ale dezvoltării componentei emoționale în etapa preadolescenței	Error! Bookmark not defined.
I.2.3. Corelate comportamentale, cognitive și afective ale nivelului scăzut al comportamentelor socio-emoționale	Error! Bookmark not defined.
I.3. Dezvoltarea morală și implicațiile în comportamentele moral-sociale.....	Error! Bookmark not defined.
Bookmark not defined.	
I.4. Dezvoltarea identității: maturizare și strategii de adaptare și integrare	Error! Bookmark not defined.
Bookmark not defined.	
CAPITOLUL II. REPERE CONCEPTUALE ȘI ABORDĂRI STRATEGICE ÎN DEZVOLTAREA EDUCAȚIEI SOCIO-EMOȚIONALĂ A ELEVILOR DIN CICLUL GIMNAZIAL.....	Error! Bookmark not defined.
II.1. Delimitari conceptuale și specifice în abordarea dezvoltarea competențelor socio-emoționale	Error! Bookmark not defined.
II.2. Abordări curriculare în dezvoltarea competențelor socio-emoționale la elevii din gimnaziu. Analiză curriculară	Error! Bookmark not defined.
II.3. Modalități de promovare a educației socio-emoționale în medii formale și nonformale.....	Error! Bookmark not defined.
II.4. Generația Z între prejudecățile, stereotipurile sociale și direcțiile de acțiune educaționale privind educația socio-emoțională	Error! Bookmark not defined.

II.5. Eficientizarea relațiilor interpersonale ale preadolescenților pentru un stil de viață sănătos

.....**Error!**
or! Bookmark not defined.

II.6. Metode și instrumente de lucru specifice disciplinei Consiliere și dezvoltare personală privind dezvoltarea competențelor socio-emoționale ale preadolescenților **Error! Bookmark not defined.**

CAPITOLUL III. CERCETĂRI ȘI DEMERSURI INVESTIGATIVE PRIVIND DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR SOCIO-EMOȚIONALE LA ELEVII DIN CICLUL GIMNAZIAL **Error! Bookmark not defined.**

III.1. Delimitarea problematicii cercetării. Scop și obiective**Error! Bookmark not defined.**

III.1.1. Designul cercetării **Error! Bookmark not defined.**

III.2. Ipoteze și variabile ale cercetării **Error! Bookmark not defined.**

III.3. Coordonatele majore ale cercetării **Error! Bookmark not defined.**

III.3.1. Metode și instrumente de cercetare **Error! Bookmark not defined.**

III.3.2. Eșantionare **Error! Bookmark not defined.**

III.3.2.1. Eșantionul de subiecți **Error! Bookmark not defined.**

III.3.2.2. Eșantionul de conținut **Error! Bookmark not defined.**

III.4. Derularea investigației. Demersul experimental propriu-zis**Error! Bookmark not defined.**

III.4.1. Studiu investigativ. Analiza diagnostică .. **Error! Bookmark not defined.**

III.4.2. ETAPA PRE-EXPERIMENTALĂ **Error! Bookmark not defined.**

III.4.2.1. Precizări generale **Error! Bookmark not defined.**

III.4.2.2. Prelucrarea și interpretarea datelor ... **Error! Bookmark not defined.**

III.4.3. ETAPA EXPERIMENTULUI FORMATIV**Error! Bookmark not defined.**

III.4.3.1. Programul activităților de intervenție **Error! Bookmark not defined.**

III.4.4. ETAPA ETAPA POST-EXPERIMENTALĂError! Bookmark not defined.

III.4.4.1. Precizări generale..... Error! Bookmark not defined.

III.4.4.2. Prelucrarea și interpretarea datelor ... Error! Bookmark not defined.

CAPITOLUL IV. ANALIZA ȘI INTERPRETAREA DATELORError! Bookmark not defined.

IV.1. Analiză statistică Error! Bookmark not defined.

IV.1.1. Proceduri preliminare Error! Bookmark not defined.

IV.2. Analiză statistică descriptivă Error! Bookmark not defined.

IV.2.1. Grafice de frecvență Error! Bookmark not defined.

IV.2.2. Medii, abateri standard, scoruri minime/maxime ale variabilelor de interes școlar..... Error! Bookmark not defined.

IV.3. Analiză statistică inferențială Error! Bookmark not defined.

IV.3.1. Clarificări privind decizia de analiză statisticăError! Bookmark not defined.

IV.3.2. Rezultate obținute în demersul de testare a ipotezelorError! Bookmark not defined.

IV.3.3. Concluziile rezultatelor analizei statistice inferențialeError! Bookmark not defined.

CONCLUZII ȘI DIRECȚII DE ACȚIUNE VIITOARE Error! Bookmark not defined.

V.1. Concluzii teoretice și practic-aplicative ale contribuțiilor personaleError! Bookmark not defined.

V.2. Concluziile cercetării..... Error! Bookmark not defined.

V.3. Limite ale cercetării..... Error! Bookmark not defined.

V.4. Direcții de acțiune viitoare. Program de formare pentru cadrele didactice în sprijinul dezvoltării socio-emoționale a generațiilor viitoare (generația alfa).....Error! Bookmark not defined.

V.5. Recomandări pedagogice Error! Bookmark not defined.

Bibliografie..... Error! Bookmark not defined.

Anexe..... Error! Bookmark not defined.

Lista Tabelelor..... Error! Bookmark not defined.

Lista Figurilor..... Error! Bookmark not defined.

Cuvinte cheie: Metode și tehnici de lucru, program de prevenție, intervenție și consiliere, ciclul gimnazial, originalitate, elaborare, competențe, creativitate, educație socio-emoțională

REZUMAT EXTINS

Teza de doctorat cu titlul „Program de educație socio-emoțională pentru elevii din ciclul gimnazial” urmărește să răspundă nevoilor și intereselor educaționale ale educabililor de autocunoaștere și dezvoltare personală manifestat de către preadolescenți la această vârstă.

Educația reprezintă axul valoric în construcția filosofiei existențiale și de evoluție a omenirii, a societăților în ansamblul său. Cunoașterea umană devine sens și scop într-o societate aflată în dinamica de dezvoltare și transformare, iar educația devine coordonata majoră în atingerea finalităților propuse de către societate pentru individ, ca și scop, reper, mijloc al dezvoltării întregii sale personalități (Ionescu, 2011, p.46).

Dezvoltându-ne într-o societate fundamentată pe pilonii: competență, calitate și competitivitate, individul devine responsabil de propria evoluție și de planificarea acesteia prin asumarea misiunii și viziunii împărtășite la nivel comunitar. Traseul de dezvoltare personală și profesională se structurează și definește prin participarea activă la propria dezvoltare, printr-un management al informației și al învățării de profunzime, printr-o eficiență autocunoaștere, dar prin comunicare și relaționare interpersonală activă și asertivă.

Școala, ca instituție fundamentală de servicii educaționale, a traversat de-a lungul anilor măsuri de reformă, de restructurare și funcționare devenind o instanță pe care politica comunitară o are în vedere și o integrează în proiectele majore ale societății la nivel de curriculum-ul comunitar. Școala prin responsabilitatea cu care a fost investită nu este doar un furnizor de servicii educaționale, ea devine mediul comunitar de structurare a valorilor; este mediul de construire a comunicării și interrelaționării active la nivel comunitar; iar prin responsabilitatea cu care a fost investită în vederea cooperării și colaborării cu instituțiile societății se racordează la nevoile, problemele și interesele comunitare prin proiectele educaționale susținute. În acest efort comun susținut, cadrele didactice, elevii, părinții, comunitatea, determină calitatea actului educațional, care se răsfrânge asupra dezvoltării și evoluției individului, implicit a evoluției comunității. Implementarea în școală a unor programe educaționale (care vizează aspectele relevante ale autocunoașterii și dezvoltării personale, creșterea eficienței comunicării în relațiile interumane, abilități de management al informației și învățării, dar nu în ultimul rând, cunoștințe și abilități necesare în dezvoltarea unor planuri de carieră realiste pentru elevi, în vederea inserției sociale și profesionale cât mai activă și a unui stil de viață bazat pe creșterea calității vieții psihice, fizice, sociale și ocupaționale educabilului) contribuie la nivel comunitar la o dezvoltare durabilă, la un progres tehnic și științific, o restructurare socială coerentă și flexibilă, care are în vedere coeziunea economică și socială în baza diversității culturale și lingvistice a comunității.

Problematica disfuncționalităților ce se manifestă în cadrul dezvoltării socio-emoționale a educabililor din ciclul gimnazial își lasă amprenta asupra debutului vieții sociale, asupra structurării conceptului de sine social și conduce la incapacitatea acestuia de a stabili și menține o comunicare eficientă în cadrul relațiilor interumane cu adulți și copii. O disfuncționalitate la nivelul interacțiunilor sociale ale elevilor din ciclul gimnazial reorganizează sistemul de valori, modalitatea în care își construiesc imaginea despre sine și ceilalți, cu efecte decisive asupra conceptului de sine și performanță academică, asupra managementului învățării și informației, a perspectivei acestora asupra „procesului de

construcție și dezvoltare a carierei” (Lemeni & Miclea, 2010, p.71), dar și a calității vieții educabilului.

Cunoașterea/recunoaște și evaluarea factorilor care pot influența dezvoltarea socio-emoțională a elevilor din ciclul gimnazial din perspectiva educatorilor și a educabilor însăși, devine esențială cu trimitere la idealul educațional, care vizează formarea/dezvoltarea de personalități independente, responsabile, funcționale într-o lume aflată în continuă transformare, și mai mult decât atât, o societate bazată pe dezvoltări tehnologice de mare amploare.

Profesorii și elevii trebuie să stabilească modalități proprii de adaptare la situațiile disfuncționale, iar pentru acest aspect este nevoie de cunoaștere/ autocunoaștere și conștientizare a caracteristicilor proprii, cât și a contextului educațional în care își desfășoară activitatea.

Astfel, s-a plecat de la raționamentul, dezvoltarea competențelor socio-emoționale ale elevilor din ciclul gimnazial, ca premisă a susținerii dezvoltării proceselor cognitive complexe în etapa de preadolescență și dispunerii de mecanisme neuro - funcționale pe deplin formate sunt necesare în etapa de școlarizare ulterioară (liceu sau școli de arte și meserii).

Prezenta cercetare s-a fundamentat din punct de vedere teoretic pe meta-analizele de specialitate publicate în literatura empirică, care urmăresc o abordare diacronică, dar și sincronică a istoricului și constructorului de definire a educației socio-emoționale, implicit a domeniilor cheie abordate.

Scopul tezei este valorificarea programului de educație socio-emoțională la elevii din ciclul gimnazial, cu statut de program de prevenție, intervenție și consiliere a elevilor din ciclul gimnazial „Aventuri cu SuperEroul SocioEM” utilizat în cercetare în vederea dezvoltării competențelor socio-emoționale. Lucrarea urmărește fundamentarea teoretică și practică, fiind alcătuită din două secțiuni, teoretică și aplicații: partea I – Fundamentare teoretică și partea a II-a – Demersul experimental, avându-se în vedere conectarea și continuitatea dintre cele două părți ale tezei. Teza de doctorat este structurată în patru capitole, urmate de concluzii, anexe și bibliografie.

În capitolul I, intitulat Profilul dezvoltării preadolescentului: persoana, eul și imaginea de sine, include o analiză sintetică cu privire la profilul de dezvoltare al preadolescentului definit ca persoana, eu și imagine de sine, printr-o analiză riguros făcută la nivel de dezvoltarea psihointelectuală, dezvoltarea emoțională și implicațiile acestei componente asupra dezvoltării globale a preadolescenților. Este pusă în evidență dinamica procesului continuu de

transformare la nivelul dimensiunii cognitive, afective, atitudinale, acționale sau motivaționale. Nu se realizează doar o simplă enumerare de tipul trecerii în revistă a acestor date despre construct, ci sunt întreprinse numeroase demersuri cu caracter reflexiv, demersuri care doresc să sublinieze particularitățile acestui stadiu care se conturează pregnant la nivel de autonomie valorică, autonomie afectivă, autonomie morală și autonomie acțională, subliniind faptul că, preadolescența este o etapă a școlarității, în care sub influența diadei siguranță/inferioritate, preadolescentul este într-o continuă căutare de identitate, a căutărilor din mediul social și a afilierei la grup în funcție de interese, nevoi și satisfacere a acestora sau a siguranței emoționale.

În acest capitol se are în vedere faptul că, în centrul acestui construct al identității individului, se află emoția, ca stare afectivă, este cea care a declanșat atât de multe conflicte și furtuni în viața socială și privată. Dacă se abordează un exercițiu de reflecție filosofică, se observă în evoluția istoriei ideilor sau a metafilosofiei, procesul demarează încă din Antichitate, prin grija individului sau a filosofului, de a trăi adaptat, de a construi un „alt mod de viață mai autentic și autonom”; de a experimenta armonia ideilor și a sentimentelor. Din acest punct de vedere secole de-a rândul omul a fost într-o continuă cercetare a profunzimii minții umane, de a înțelege și explica: modalitatea în care individul mentalizează, este conștient de propriile stări mentale, dar și de schemele de mentalizare a celorlalți, mentalizarea sinelui; mecanismul complex prin care individul își autoprotejează mintea- apărările ca operație mentală; implicit conștientizarea emoțiilor proprii, de manifestare a empatiei, a capacității de reglare emoțională în contexte sociale diversificate, întărindu-i acțiunea continuă de reziliență emoțională la nivel individual, de grup sau instituțional. Indiferent de epocă sau generație, în acest exercițiu al reflecției, individul își proiectează un plan de intervenție, o terapie a sinelui, manifestă alternativă la ideile generate, la acțiunea sa prin propria capacitate de reglare emoțională și de reevaluare cognitivă a emoțiilor complexe implicate în diferitele contexte culturale sau sociale. Chiar dacă, analizăm pas cu pas viața dinamică a polisului postmodern sau a personajul din miturile și marile creații ale literaturii universale, cercetările au subliniat că, reprimarea emoțiilor de către subiect conduce la scăderea stării de bine a acestuia, cu influențe negative la nivel fiziologic, psihic și emoțional. De asemenea, starea conflictuală la care ne supunem este în strânsă legătură cu variația emoțiilor, cu funcționalitatea lor și în special cu starea subiectivă de bine a individului simțită în familie, în grupul de prieteni, în viața profesională sau în comunitate. Emoția influențează capacitatea de manifestare a comportamentelor individului direcționate spre el însuși, în dimensiunea intrapersonală, dar în același timp influențele sale sunt axate și asupra comportamentelor individului direcționate

către celălalt, în dimensiunea interpersonală. Astfel, în această dinamică a vieții cotidiene, orice eveniment intern sau extern, cu capacitate de activare contribuie la modificări substanțiale în dimensiunea cognitivă, fiziologică și comportamentală a individului, construind astfel, starea, trăirea subiectivă a individului, emoția în fața evenimentului activator.

În dialogul cu sine, individul conștientizează momentul și etapa în care începe procesul de transformare, de descoperire a sensului și a rostului în viață; de analiză a cadrului, a capacității sale de „holding”; de reflectare asupra constructului de identitate „născut din integrare și cel de portanță care îl însoțește decurg din reuniunea aspectelor esențiale ale eului și din reorganizarea lor continuă într-un eu unificat sau mai curând în permanenta încercare de unificare” (Quinodoz, 2021, p.278) în procesul existențial, fără clivaj, prin care individul își organizează cât mai eficient experiențele de formare socială.

Preadolescenței, este stadiul în care componenta emoțională devine complexă, oferă educabilului informații cât mai pertinente despre cele două constructe: binele și răul, care influențează acțiunea sa. Tendința sa către acțiune începe să aibă un scop, iar scopul acesta este pentru dobândirea independenței emoționale și dezvoltarea identității personale; în drumul său de inițiere își dezvoltă abilitatea de autoevaluare a sentimentelor, nevoilor și dorințelor, chiar pas cu pas învață să se adapteze la procesul complex de a fi un „sine” printr-o implicare activă și reflexivă în procesul de autoevaluare a dorinței, la un standard la care aspiră, își dezvoltă abilitatea de a dori sau de ce nu, de a nu dori sentimente și dorințe care nu sunt funcționale.

În această perioadă se fundamentează cele două niveluri de generare a emoției: nivelul experiențial al procesării și nivelul conceptual (Greenberg, Malberg & Tompkins, 2020, p.182), pe măsură ce sistemul de comunicare și interrelaționare umană a preadolescentului devine din ce în ce mai complex, acumulează mai multă experiența socială își dezvoltă capacități cognitive lingvistice, se dezvoltă și reacțiile emoționale automate printr-o procesare și rafinare mult mai complexă, prin generarea unor scheme emoționale, în care se constată o conectare a informațiilor de la nivelul proceselor senzoriale, de la nivelul stocării informației în memorie dar și de la nivelul proceselor ideatice care se conectează într-o structură mult mai complexă de rețea internă, care generează activarea schemelor în diferite contexte și contribuie la multiplicarea experiențe emoționale. În acest drum de multiplicare a experienței emoționale, preadolescenți vor simboliza senzațiile resimțite la nivel fiziologic, în corp, în dimensiunea conștiinței și le vor articula prin determinanta de limbaj, astfel încât, educabilul învață să se adapteze la o nouă experiență, dar și învață să integreze noi narațiuni.

Preadolescența este etapa din dezvoltarea individului, în care sistemul de relaționare interumană se optimizează, iar educabilul învață printr-o ascultare activă și printr-o exprimare

asertivă să își eficientizeze actul comunicării în cadrul relațiilor interpersonale în contexte de comunicare diversificată, dar și să facă față presiunii exercitate de către co-vârstnici în mediile de socializare. Este etapa în care conștientizează nevoia de cunoaștere de sine, treptat să adopte un comportament social matur depășind prin cunoașterea socială imaturitatea afișată; devine responsabil față de acțiunile sale în mediul familiar, școlar sau în comunitate prin gestionarea unor strategii eficiente adecvate vârstei de autocontrol și relaționare interpersonală (Steinberg & Morris, 2001). În acest proces social învață care sunt valorile, atitudinile și comportamentele, valorificate de către comunitate și că este necesar să-și dezvolte un management emoțional și un management rezolutiv în experiențele de învățare socială în care interacționează, indiferent de nivelul de interacțiune cu familia, nivelul de interacțiune cu colegii sau cadrele didactice.

Dinamica vieții cotidiene, dar și particularitățile de funcționare a vieții școlare, îl fac pe educabil, dar și pe specialist, să fie preocupat de managementul emoțiilor, de capacitatea în care își poate gestiona cât mai eficient „taifunurile” rezultate din complexitatea emoțională. În acest deceniu al neuroștiinței, modalitatea în care se realizează un echilibru între fluxul rațional al conștiinței și dezvoltarea prin capacitatea de reflectare cognitivă și metacognitivă, originalitate, îmbinarea tipurilor de raționamente, a evidențiat la nivelul de conceptualizare a individului nevoie de manifestare a unui spirit proactiv și curaj în gestionarea propriilor idei inovative, o nevoie de autonomie cognitivă prin aborbarea unui nou model de organizare și monitorizare a sinelui corespunzător cu modul de gestionare a evenimentelor sociale, culturale sau profesionale sau „cu agenda” de dezvoltare a personalității propusă de către societate. În acest „joc de culise” sinele devine adevăratul „critic de artă”, care preia feedback-ul simandicos, subtil, uneori violent sau necrutătoar; preia valorile, convingerile cu o puternică capacitate de influențare a deciziilor în susținerea motivației pe care o implică, tot ceea ce societatea prin grupul de co-vârstnici, familia proiectează asupra preadolescentului influențat de tirania lui „trebuie”, care va dicta în viața lui, standardele de comportament, faptul că, este o persoană valoroasă sau nu. Din acest punct de vedere convingerile sale vor ridica adevărate ziduri între un stil de viață sănătos și o viață dominată de cogniții disfuncționale, emoții nesănătoase, toate generate de evenimentele repetitive ale trăirilor emoționale negative. Din această furtună se naște disconfortul, afectivitatea negativă, redată în viața educațională sau socială prin lipsa eficacității personale, a percepției controlului personal de către preadolescent, contribuind astfel la întărirea sentimentului de neajutorare în relațiile sociale; trăirea unor sentimente de culpabilitate, vinovăție, teamă, neliniște, pericol, toate însoțite de puternice manifestări somatice, prin generarea unor simptome emoționale, cognitive, comportamentale și fiziologice.

Autocunoașterea și dezvoltarea personală reprezintă procesul de explorare fundamental traversat de către preadolescent, de inițiere cu propriile caracteristici, implicit resursă pentru cunoașterea particularităților celorlalți, care eficientizează procesul de management a situațiilor conflictuale cu efecte la nivel cognitiv, emoțional și comportamental. Rezultatele unui proces de autocunoaștere și dezvoltare personală eficient realizat la nivel de activități educaționale contribuie la cunoașterea de sine prin explorare și analiză obiectivă a propriilor caracteristici combătând subaprecierea sau supraaprecierea preadolescentului, o stimă de sine scăzută sau ridicată, lipsa organizării vieții personale sau a obligațiilor școlare, rigiditatea comportamentală manifestată în activitățile din mediul școlar sau social. Centrarea preadolescentului doar pe nevoile personale, nu și ale celorlalți, conduce la un comportament problematic care întărește o schemă dezadaptativă manifestată în tiparul de relaționare interpersonală a preadolescentului (Jacob & Arntz, 2020) care va genera toleranță scăzută la frustrare, stări anxioase și depresie. În această „criză de originalitate” (Debesse, 1939 apud, Șchiopu, 1979, apud, Verza, 2017, p. 455) se dezvoltă stilul de coping evitant cu emoțiile aferente care conduce către o retragere socială și contact emoțional deficitar cu adulții sau co-vârștii, în timp ce alți preadolescenți pot dezvolta un stil de coping al supracompensării reverberat în relațiile interpersonale prin tendința de amenințare, dominare, provocare sau printr-un comportament obsesiv - controlator.

În această dorință de originalitate și unicitate, orientate în direcția adaptării și integrării, este necesar ca preadolescentul să reflecteze asupra propriilor emoții în vederea conștientizării de sine, deoarece sunt porțile către experiența anterioară de relaționare a educabilului și cutia neagră a memoriei, fiind necesară o conectare a stărilor afective la starea de bine și implicit la sentimentul de siguranță (Fonagy, 2005, apud, Greenberg, Greenberg & Tompkins, 2020, p.44). Pe măsură ce preadolescentul muncește cu procesul de schimbare se creează sentimentul fundamental de siguranță și permite o explorare mai profundă a emoțiilor care însoțesc experiențele de învățare din viața de zi cu zi sau din mediul școlar. Astfel, preadolescența este etapa în care educabilul este necesar să se autoobserve printr-o atenție concentrată, să automonitorizeze deschis emoțiile complexe și să abordeze starea de bunăstare -iubitoare și compasiune, la care se adaugă grija cu care este traversat procesul de conștientizare emoțională implicită în dezvoltarea structurii psihice care contribuie la conștientizarea de sine și tolerarea emoției în orice context dominat de stres (Salzberg, 2011, Greenberg, Greenberg & Tompkins, 2020, p.102). În relațiile interpersonale din contextul social preadolescentul resimte stresul social, în activitățile de consiliere este important să se identifice sursele de stres, potențialului factor stresor din viața preadolescentului printr-o evaluare obiectivă a stresului social,

conștientizare a propriilor reacții la stres, dezvoltarea unui comportament asertiv pentru acțiunile la nivel personal și social, dezvoltare de resurse personale pentru un management personal a stării de distres emoțional și fiziologic experimentat de preadolescentul supus la factori de stres ai mediului și/ sau impersonali. Dezvoltarea strategiilor de management reprezintă resursa preadolescentului prin care poate să dezamorseze evenimentul experimentat (evenimentul activator) care îl copleșește.

Vulnerabilizarea educabilului apare în problemele psihosociale sau problemele legate de mediul social în care gravitează, unde preadolescentul resimte presiune și tensiune, resimte lipsa suportului social adecvat, resimte reacțiile negative din partea celorlalți. Astfel, vulnerabilitatea în aceste contexte la educabili se manifestă printr-un coping dezadaptativ: evitare, ruminare sau autoînvinovățire, lipsa optimismului și a încrederii în sine, generarea unor credințe disfuncționale legate de eveniment, de pericolele generate sau prin manifestarea lipsei controlului asupra propriei vieți etc. contribuind la un management deficitar al furiei, la o toleranță scăzută la frustrare, la dezvoltarea unor sentimente de autoînvinovățire, care vor genera o simptomatologie anxioasă și depresivă.

Efectele stresului la această vârstă conduc la o suprasolicitare și o supraîncărcare a preadolescentului cu implicații imediate în planul fiziologic, cognitiv, emoțional și comportamental. Presiunea și pericolul resimțit din partea grupului social are consecințe asupra calității sănătății educabilului, răspunsul preadolescentului este materializat în strategii neeficiente și nesănătoase, cu consecințe agravante conducând la probleme de psihosomatică severă. Preadolescența am defini-o metaforic ca fiind drumul lui Sisif, a crizelor de identitate, a crizelor emoționale și de căutare a sinelui. Se declanșează procesul complex de autocunoaștere, de dezvoltare a conștiinței de sine, componentă fundamentală în dimensiunea personalității preadolescentului, a mecanismelor de autoreglare și autoevaluare. Astfel, sistemul sinelui, prin cele trei dimensiuni: autocunoaștere, autoreglare și autoevaluare este implicat în construcția identității personale și sociale a preadolescentului. Este perioada căutărilor, dar și a tatonărilor la nivelul comunicării și relațiilor interpersonale din mediul social, de afiliere la grupul de prieteni care îi oferă posibilitatea de socializare, de securitatea emoțională în etapele conflictuale traversate în familie sau în mediul școlar, permițând astfel preadolescentului să depășească egocentrismul, să dobândească autonomia față de părinți, chiar prin declanșarea sentimentelor de gelozie al părinților față de co-vârșnicii din grupul de relaționare a preadolescentului; se declanșează „războiul” informațiilor identificate, selectate

și prelucrate prin confruntarea și compararea acestora la nivelul celor patru surse fundamentale: familie/părinți, instituția școlară, grupul de prieteni/ co-vârșnici și rețele de socializare/presă digitală. În această luptă cu schimbarea, uneori se fac resimțite stările de anxietate, de neliniște și tensiune, de labilitate emoțională, de narcisism, de disonanță la nivel de reprezentare mentală a imaginii de sine și interes pentru cunoașterea de sine. Astfel, preadolescentul este într-o continuă luptă cu diada respectului de sine și respectul reciproc, acceptarea de sine și închiderea în sine.

Ce de al doilea capitol al tezei de doctorat se concentrează în jurul reperelor de analiză legate de dezvoltarea educației socio-emoționale, a finalităților și conceptelor specifice, printr-o analiză curriculară riguros realizată a programei de Consiliere și dezvoltare personală, a metodologie de lucru specifică. Din acest punct de vedere este prezentat cadrul curricular existent la nivel național și internațional pentru promovarea educației socio-emoționale, se evidențiază realizată o meta-analiză programelor care susțin finalitățile educației socio-emoționale, cu aport adus asupra subiecților în cele cinci domenii majore de dezvoltare: conștientizarea sinelui (emoțională) prin identificarea emoțiilor și schemelor emoționale, înțelegerea cauzelor și consecințelor emoțiilor, empatie, sau încredere în sine; Autoreglare prin manifestarea unor reacții emoționale adaptative, controlul impulsurilor emoționale, modalități adecvate vârstei de management a stresului; Conștientizare socială prin capacitatea de a genera cogniții sociale funcționale sau acceptarea perspectivelor; Competențe de relaționare: munca în echipă prin cooperare și colaborare, inițierea și menținerea relațiilor, construirea intimității, toleranță la frustrare etc.; Responsabilizare decizională asumată prin colaborare și cooperare la nivel de grup social, competitivitate loială, participarea activă la conducerea grupurilor de covârșnici. Este evidențiat influența pe care educației socio-emoționale o are asupra sănătății publice a cetățenilor, deziderat susținut prin cele trei premise: instituția școlară reprezintă laboratorul social ideal pentru învățarea socială ca o activitate indispensabilă de asimilare de norme și principii, cunoștințe, modele socio-culturale specifice comunităților, programului SEL în instituțiile școlare reprezintă cadrul fundamental pentru dezvoltarea și îmbunătățirea competențelor sociale și emoționale ale educabililor, contribuind la creșterea performanțelor școlare ale preadolescenților și programele de intervenție reprezintă cadrul fundamental în vederea susținerii sănătății publice a educabililor.

La nivel național, traversarea unei perioade grele din punct de vedere a sănătății populației și a restricțiilor pentru cetățeni în perioada de pandemie de *COVID – 19*, și-a lăsat amprenta asupra dezvoltării abilităților cognitive și noncognitive la educabili. Problemele

întâmpinate la nivelul instituțiilor școlare, în cadrul familiilor și la nivel comunitar legate de creșterea comportamentelor violente, problemele de vulnerabilitate psihologică înregistrate de preadolescenți prin: încredere în sine și imagine de sine scăzută, credințe disfuncționale despre eul fizic, comportamente compulsive, stil cognitiv irațional manifestat prin autoevaluare globală negativă, autodeprecieri în caz de eșec academic datorat consecințelor gândirii de tip niciodată/întotdeauna; o toleranță scăzută la frustrare manifestată în situații problematice, la stări de critică care vin din partea autorității parentale sau a adultului, stări emoționale negative și incapacitatea de a manageria aceste stări etc., au contribuit la regândirea programelor de evaluare și intervenție la nivelul instituțiilor școlare.

Cei doi ani de pandemie au remodelat sistemul valoric al generației Z și modalitatea de a se înțelege pe sine și pe ceilalți. Pandemia, perioada cu restricții pentru cetățeni a adus cu sine grijile și îngrijorările (Albu, 2013) cadrului didactic și a familiei legate de manifestările de bullying tradițional, care în ultimii trei ani s-a intensificat, și-a lărgit spectrul de acțiune la nivel digital transformându-se în cyberbullying, unde nu mai este nevoie să ai o forță fizică pentru a-ți pune la pământ adversarul, este suficient să ai un device, telefon sau calculator și să hărțuiești, să denigrezi, să ameninți cu moartea generând o frică semnificativă, și intri în lumea „agresorilor digitali”. La nivelul programelor educaționale este necesar un refresh al conceptelor și sugestiilor metodologice pentru actuala generație Z, de cetățeni digitali care comunică, colaborează, sunt conectați în activ la mediul digital și au abordare de tip multitasking, în care viața digitală a devenit de fapt, viața reală dominată de emoții complexe și confuze, de preluare a unor scheme cognitive și comportamentale (Ceobanu, Cucuș, Istrate & Pânișoară, 2020; Albu & Catalano, 2021; Bonchiș, 2021). În cadrul dinamicii familiei și a grupului de referință, preadolescenții se raportează la modelele socio-culturale și implicit la scopurile urmărite pe termen scurt, mediu și lung; la prejudecățile și stereotipiile sociale; la schemele cognitive aferente privind perceperea și interpretarea conținutului informațional, a caracteristicilor mediului social și psihosocial. Acest demers în cadrul procesului de comunicare și relaționare interumană vizează eficiența personală a individului, dar și eficiența interpersonală și socială a acestuia manifestată în actul relațional care va conduce la adaptare și flexibilitate relațională (Cristea, 2015). Această schemă de desfășurare a procesului de interrelaționare a adultului devine un model de comportament adaptativ pentru preadolescent fiind preluat și integrat la nivelul structurii personalității sale, reducându-se riscul de a gestiona în diferite contexte situaționale modele dezadaptative și mai puțin oportune la nivel de adecvare și flexibilitate relațională. Din acest punct de vedere ne dorim educabili, preadolescenți cu o

capacitate sporită de adaptabilitate la realitatea socială iminentă și implicit o capacitate crescută de integrare și participare la viața socială prin conștientizarea și acceptarea normelor, standardelor de referință socială, dar și printr-un sine coerent structurat, reflexiv, care se autoevaluează, se dezvoltă și implicit acționează conform nevoilor și dorințelor de ordin superior, datorate înaltei capacități de valorizare de sine și recunoaștere socială. În baza acestor argumente, subliniem nevoia dezvoltării competențelor emoționale și sociale ale preadolescenților urmărind o abordare integrată și implicit simultană pe mai multe paliere:

- a. implementarea strategiilor de dezvoltare a competențelor emoționale și sociale ale preadolescentului, adecvate vârstei și stadiului de dezvoltare;
- b. dezvoltarea și/sau optimizarea competențelor de relaționare interpersonală a adulților referenți în viața preadolescentului prin: stilul cognitiv și stilul relațional; capacitatea de transformare a stărilor emoționale; modele sociale și culturale interiorizate; prejudecăți și stereotipi sociale cu efecte negative în planul adaptării și integrării la nivel relațional, comportamental și atitudinal; stil eficient de comunicare și relaționare interumană; adecvare și flexibilitate relațională; luarea de decizii etc.
- c. Optimizarea competențelor intrapersonale ale adulților relevanți din viața preadolescentului prin menținerea unei sănătăți mentale și a unei stări de bine care să contribuie la capacității de reziliență, la dezvoltarea unui atașament securizat reducând factorii de distres și implicit, potențând copingul pozitiv al preadolescentului; la generarea unui climat emoțional favorabil pentru dezvoltarea unui sine coerent.

Programele implementate la nivel național au subliniat faptul că, este necesar focusul să treacă și pe domeniul de dezvoltare a abilităților intrapersonale și interpersonale, care le va facilita preadolescenților o mai bună manageriere a construirii identității de sine în raport cu modelele socio-culturale acreditate de grupurile sociale. Traversarea acestei perioade de dezvoltare psihosocială a preadolescentului reprezintă responsabilitate din partea familiei, a corpului profesoral și a întregului sistem social în complexitatea sa; este o etapă de vulnerabilitate pentru educabil, reprezintă asumarea unui proces complex de autoevaluare personală și interpersonală, autopercepție bine definită prin care subiectul își construiește un sistem coerent de reprezentări despre sine și despre ceilalți/despre lume printr-o raportare obiectivă la normele și sistemul de valori, prin asumarea statuturilor și rolurilor din grupurile sociale de co-vârșnici sau categoriile sociale în care este integrat. Astfel, programele de intervenție educațională desfășurate în ultimul deceniu au vizat și obiective în zona identității educabilului, prin depășirea stărilor conflictuale și de confuzie la care preadolescentul se află sau autopercepția stării de inferioritate datorită contextului cultural cu

valorile și conținutul sociocultural asumat, al grupurilor sociale defavorizate din care subiecții făceau parte.

În capitolul trei este abordată cercetarea pedagogică aplicativă pe tema „Program de educație socio-emoțională la elevii din ciclul gimnazial, cu statut de Program de prevenție, intervenție și consiliere a elevilor din ciclul gimnazial. În acest capitol este fundamentată metodologia cercetării, delimitarea problemei de cercetare, proiectarea activității de cercetare întreprinse, coordonatele majore ale cercetării: metode și instrumente de cercetare, eșantionarea (eșantionul de subiecți, eșantionul de conținut), derularea investigației prin demersul experimental propriu-zis: studiu investigativ cu analiza diagnostică, etapa pre-experimentală, etapa experimentului propriu-zis și etapa post- experimentală. Cercetarea realizată s-a fundamentat pe obiectivele de mai jos:

Obiectivele cercetării:

1. Consultarea literaturii de specialitate privind dezvoltarea *competențelor socio-emoționale ale elevilor din ciclul gimnazial*:
 - a. Identificarea aspectelor teoretice fundamentale privind aspectele relevante ale *conștientizarea de sine (emoțională), autoreglare* ale elevilor din ciclul gimnazial (dezvoltare emoțională);
 - b. Identificarea aspectelor teoretice fundamentale privind *conștientizare socială*, rolul dinamicilor interpersonale, a actului decizional în adaptarea și integrarea socială a elevilor din ciclul gimnazial (dezvoltare socială);
2. Analiza programei școlare la disciplina Consiliere și dezvoltare personală privind activitățile de dezvoltare *socio-emoțională*;
3. Identificare instrumentelor pentru evaluarea competențelor *socio-emoționale*;
4. Observarea și notarea dificultăților întâmpinate, adaptând instrumentul/metodologia/ conținutul (eșantionul de conținut) în funcție de variabila independentă și dependentă în scopul atingerii obiectivelor imediate ale cercetării, dar și a scopului final;
5. Elaborarea unui program *programului educațional* cu statut de program de prevenție, intervenție și consiliere a elevilor din ciclul gimnazial, care să corespundă nevoilor subiecților incluși în cercetarea acțiune;
6. Investigarea impactului programului *educațional* pentru dezvoltarea *competențelor socio-emoționale* ale elevilor din ciclul gimnazial.

Prezentarea și descrierea variabilelor cercetării

Variabila independentă: este reprezentată de *Aplicarea sistematică și rațională a programului educațional „Program de educație socio-emoțională la elevii din ciclul gimnazial”* cu statut de Program de prevenție, intervenție și consiliere a elevilor din ciclul gimnazial „Aventuri cu supereroul SocioEM”.

Variabilele dependente: cuantificate cu ajutorul următorilor indicatori:

- a) *determinați prin auto-raportare:* atenuarea problemelor școlare; ameliorarea problemelor de internalizare; atenuarea simptomelor neatenției și hiperactivității în mediul școlar; ameliorarea simptomelor emoționale; creșterea capacității de adaptare personală.
- b) *evaluări ale cadrelor didactice de la clasă:* reducerea problemelor de externalizare; ameliorarea problemelor de internalizare; dezvoltarea abilităților adaptative; scăderea problemelor comportamentale; atenuarea problemelor școlare.

Cercetarea întreprinsă s-a sprijinit pe metode și tehnici de lucru variate, prezente în toate etapele cercetării (preexperimentală, experimentală, postexperimentală).

Sistemul metodologic a fost format din:

- A. Metode de colectare a datelor cercetării: metoda anchetei pe bază de chestionar, experimentul psihopedagogic, metoda cercetării documentelor curriculare și a altor documente școlare, metoda analizei produselor activității subiecților educației.
- B. Metode și instrumente de măsurare a datelor: metoda testelor.
- C. Metode de organizare, prezentare și prelucrare matematico-statistică a datelor cercetării.

Principala metodă de investigare utilizată în cercetare a fost experimentul pedagogic implementat la nivel de disciplină Consiliere și dezvoltare personală, iar pentru validarea ipotezei de lucru a fost implementat programul educațional de dezvoltare socio-emoțională a elevilor din ciclul gimnazial. Eșantionul acestei cercetări a cuprins 123 elevi, cu vârste care au variat între 12 și 13 ani ($M=12.67$, $SD=.47$). Eșantionul a fost echilibrat din punct de vedere al genului participanților (63 de participanți de gen masculin și 60 de participanți de gen feminin) și din punct de vedere al distribuției participanților în cele două condiții experimentale (eșantion de control $N=60$, eșantion experimental $N=63$). Prin modul de selecționare a subiecților și numărul de subiecți implicați din rândul elevilor se consideră că este întrunită

condiția de reprezentativitate a eșantionului de subiecți, acest aspect ar necesita asigurarea validității și implicit a relevanței rezultatelor obținute, permițând analiza și interpretarea datelor și extrapolarea informațiilor cu privire la particularitățile educației socio-emoționale la nivelul ciclului gimnazial. Eșantionul de conținut a inclus conținutul științifice în concordanță cu actualul Curriculum Național pentru elevii din ciclul gimnazial. Din această perspectivă, s-a urmărit ca demersul de cercetare s-a fie elaborat și desfășurat în conformitate cu cerințele prevăzute de actualul curriculum Național, fundamentat pe pilonii reconstrucției curriculare: dezvoltarea competențelor, centrarea pe elev- axa metodologică a sistemului curricular, dar și referențialul valoric al curriculumului-calitatea. Urmărind aceste deziderate ne-am propus, să elaborăm și să respectăm cerințele unui program de prevenție, intervenție și consiliere legat de organizarea și desfășurarea întregii experiențe de învățări și formare în conformitate cu caracteristicile și particularitățile de vârstă, dar și respectând particularitățile educației din ciclul gimnazial. Acest program educațional s-a aflat în corelație cu eșantionul de conținut, iar în urma acestor soluționări s-a stabilit un sistem de indicatori în baza cărora s-au elaborat influențe ale variabilei independente asupra acestora, dar și variațiile variabilelor dependente.

Urmărind această perspectivă s-a avut în vedere operaționalizarea acestor indicatori în vederea valorificării lor eficiente în demersurile de cercetare. Raportându-ne la domeniul de conținut al programei școlare dezvoltarea socio-emoțională și la conținutul vizat de aceasta, având în vedere și modificările bio-psiho-socio-culturale ale preadolescentului, s-a construit eșantionul de conținut din 44 de activități, derulate de-a lungul unui an școlar, pe cele două domenii de dezvoltare: emoțională și socială, cu toată problematica pe care acest concept o ridică și care abordată în profunzimea sa urmărește dezvoltarea socio-emoțională a preadolescentului, privită pe cele cinci dimensiuni: Conștientizarea de sine (emoțională); Autoreglare; Conștientizare socială; Relaționare interpersonală; Responsabilitate decizională.

Studiu investigativ. Analiza diagnostică: pentru a identifica nevoia unui astfel de program de dezvoltare socio-emoțională a elevilor din ciclul gimnazial s-a aplicat un chestionar la 361 de cadre didactice din ciclul gimnazial, cu activitatea didactică predominantă în ciclul gimnazial sau doar în ciclul gimnazial, consilieri sau psihologi școlari, din județele Bacău, Cluj, Harghita, Mureș, Maramureș, Sălaj, municipiul București, cu vârste cuprinse între 25 și 65 de ani. Apreciem că că a fost întrunită condiția de reprezentativitate, fapt ce a asigurat validitate și relevanță rezultatelor obținute, permițând extrapolarea informațiilor constatate cu privire la evidențierea posibilelor soluții avansate de cadrele didactice în vederea depășirii disfuncțiilor existente în dezvoltarea socio-emoțională a preadolescenților, dar și în vederea

optimizării strategiilor de dezvoltare a competențelor emoționale și sociale în relația cadru didactic – elev, dar și la realizarea unei analize de nevoi cu privire la formarea continuă a cadrelor didactice în dezvoltării competențelor socio-emoționale și a mecanismelor reglatoare în etapa de preadolescență. Analiza de nevoi la nivelul profesorilor a vizat conținuturile informaționale care au fost grupate în jurul următoarelor puncte de referință: opinia referitoare la aspectele care limitează înțelegerea mesajului educațional asociate educației socio-emoționale; ierarhizarea unor aspecte caracteristice mediului fizic educațional sau factorilor situaționali și organizatorici, în funcție de influența acestora asupra eficientizării educației socio-emoționale; Inventarierea factorilor educativ cu rol major în dezvoltarea competențelor sociale ale elevilor din ciclul gimnazial; Strategii diversificate de stimulare a reflecției personale pentru cadrelor didactice, în demersul educațional și aprecierea preferințelor în care aceștia contribuie la autocunoașterea și dezvoltarea personală a elevilor; Opinia referitoare la varietatea cauzelor ce pot determina apariția barierelor și blocajelor în derularea educației socio-emoționale și ordonarea acestora în funcție de intensitatea impactului negativ; Atitudinea față de activitățile care conduc la o eficientizare a demersurilor de cunoaștere a elevilor, ca factor de ameliorare a relaționării cadru didactic-elev în demersul educațional; Sugestii de ameliorare a tehnicilor și strategiilor utilizate în dezvoltarea competențelor socio-emoționale. Metodologia de cercetare din testarea inițială a vizat un sistem multi-dimensional și multi-metodic utilizat în vederea evaluării comportamentului și a percepției de sine pentru copii, aplicarea instrumentului de screening, Scala de Autoevaluare Adolescent și Scala de evaluare Profesor- Adolescent. Administrarea scalelor s-a realizat într-un mediu controlat, sala de clasă, pregătită de evaluator pentru a preîntâmpina sursele de eroare din evaluare. cercetătorul a optat pentru operarea cu scoruri brute în cadrul analizelor și interpretarea datelor statistice derulate. Prelucrarea datelor statistice s-a realizat în programul SPSS. Pentru a avea o imagine de ansamblu asupra nivelului la care s-au situat subiecții cercetării din perspectiva variabilelor investigate, scorurile brute compozite, înregistrate în etapa pre-test, prin intermediul ambelor tipuri de măsurători (autoevaluare, evaluarea cadrelor didactice), au fost transformate în variabile categoriale, respectând intervalele furnizate de autorii scalei. Graficele comparative (de tip Bar Chart) a mediilor înregistrate de eșantionul experimental, respectiv de eșantionul de control au indicat existența unor diferențe de medii înregistrate de cele două grupuri pentru toate subscalele analizate, atât în cazul măsurătorilor de tip autoevaluare, cât și în cazul măsurătorilor bazate pe cotările efectuate de cadrele didactice. Considerând diferențele remarcate în etapa pre-test, procedurile de analiză statistică inferențială desfășurate asupra scorurilor post-test au fost selectate astfel încât, să permită

controlarea statistică a varianței atribuită scorurilor înregistrate în etapa pre-test. Procedura statistică inferențială a fost detaliată în capitolul IV al lucrării.

Experimentul formativ a presupus implementarea Programului de educație socio-emoțională promovat cu statut de Program de prevenție, intervenție și consiliere a elevilor din ciclul gimnazial „Aventuri cu SuperEroul SocioEM” la clasele experimentale apelându-se la teme adecvate obiectivelor propuse, existente în literatura de specialitate sau produse și elaborate de către subsemnata în eșantionul de conținut; de asemenea au fost identificate și desfășurate cele mai diverse, atrăgătoare și cu impact educativ forme de desfășurare a activităților pentru disciplina Consiliere și dezvoltare personală. Programul educațional vizează descrierea, explicarea, modelarea, clasificarea, ameliorarea, optimizarea activităților de consiliere și dezvoltare personală din ciclul gimnazial contribuind la dezvoltarea teoriei și practicii educaționale, dar și la soluționarea problemelor identificate în realitatea educațională din învățământul românesc. Programul educațional prezentat în formă tabelară a fost conceput ca un sistem de intervenții educaționale care să sprijine cadrele didactice și elevii din ciclul gimnazial în dezvoltarea competențelor sociale și emoționale, dezvoltarea la aceștia a unor abilități de management al stilului de viață prin creșterea calității vieții psihice, fizice, sociale și vocaționale, dar și în gestionarea și corijarea de către profesorii specialiști a comportamentelor indezirabile ale elevilor cu comportamente alternative.

Viziunea programului a fost una strategică de a oferi cadrelor didactice, dar și beneficiarilor educabili accesul la direcțiile de dezvoltare din domeniul educației emoționale și sociale, cu tendința de valorificare a achizițiilor din domeniul științelor educației și valorificării acestora în praxisul educațional, în vederea dezvoltării preadolescentului din punct de vedere cognitiv, afectiv-motivațional și comportamental într-o structură bio-psiho-socio-culturală complexă. De asemenea s-a avut în vedere abordarea curriculară și structural-sistemică a proceselor educaționale implementate în derularea programului educațional care promovează o viziune globală și deschisă asupra educației socio-emoționale la elevii din ciclul gimnazial. Analiza de nevoi realizată ca urmare a aplicării chestionarului de educație socio-emoțională cadrelor didactice care predau la nivelul ciclului gimnazial, a scos în evidență nevoia de proiectare a unui program de prevenție, intervenție și activități de consiliere pentru dezvoltarea competențelor socio-emoționale ale elevilor din învățământul gimnazial. Menționăm faptul că, aceste activități propuse pentru cadrele didactice cu statut de profesor diriginte oferă posibilitatea de a fi proiectate, organizate și desfășurate, atât în mediul offline, cât și în mediul

online. Activitățile pot fi implementate de către profesorul diriginte, dar și în cadrul unui parteneriat cu consilierul școlar al instituției/ psiholog, adaptate particularităților elevilor de la clasă și climatului educațional.

Etapă post-experimentală a vizat aceeași metodologie de cercetare ca și cea din etapa pre-experimentală, pentru a sublinia progresul realizat de către eșantionul de subiecți incluși în programul educațional, care s-a derulat în instituția de învățământ, într-un cadru formal, în etapa de intervenție a experimentului propriu-zis. Din acest punct de vedere s-a utilizat aceleași instrumente pentru screening folosite și în etapa de intervenție pre-experimentală.

În capitolul patru pentru analizele statistice cercetătorul a decis asupra operării în baza scorurilor brute pentru calcularea scorurilor subscalelor și a scorurilor compozite. Chiar dacă, instrumentul a oferit posibilitatea de a converti scorurile brute înregistrate de către subiect în scoruri T, procedură are utilitate cu precădere mult mai mare în situații de screening și diagnostic. Urmărind faptul că, scopul prezentei cercetări nu este înscris în aria screeningului și al diagnosticului tulburărilor emoționale și/ sau comportamentale, ci s-a focusat pe urmărirea evoluției subiecților înscriși în programul de intervenție, din acest punct de vedere s-a optat pentru operarea cu scoruri brute în cadrul analizelor statistice efectuate. Pentru a obține o imagine asupra nivelului la care s-au situat participanții cercetării din perspectiva variabilelor investigate, scorurile brute compozite, înregistrate în etapa pre-test și în etapa post-test, prin intermediul ambelor tipuri de măsurători (autoevaluare, evaluarea cadrelor didactice), au fost transformate în variabile categoriale, respectând intervalele furnizate de autorii scalei. În vederea testării ipotezelor de lucru, s-a decis asupra utilizării analizei ANCOVA. Variabilele au fost introduse într-o serie de analize ANCOVA astfel: scorurile compozite post-test au fost introduse ca variabile dependente; variabila eșantion (cu modalitățile experimental, de control) a fost introdusă ca factor fix, scorurile compozite pre-test au fost introduse ca variabile covariate (aceste scoruri au fost parțializate, au fost menținute constante, sau „controlate”).

În cadrul fiecărei analize, s-a verificat îndeplinirea asumpțiilor fundamentale ANCOVA, respectiv: s-a calculat coeficientul de corelație dintre variabila dependentă și variabila covariată (scoruri pre-posttest): între aceste variabile nu este permisă o corelație înaltă pentru a păstra robustețea rezultatelor analizei ANCOVA; s-a verificat normalitatea distribuției valorilor reziduale standardizate: s-a verificat valorile asimetriei, valorile înalte afectând validitatea rezultatelor, utilizând intervalul de referință -2 - +2, recomandat de Hair et al. (2021); s-a verificat omogenitatea varianței: pentru rezultate valide, este necesar ca scorurile înregistrate de grupuri să aibă o omogenitate a varianței similară (să nu existe diferențe semnificative,

Testul Levene - $p > .05$). Rezultatele analizei ANCOVA au evidențiat un efect semnificativ al eșantionului (experimental, de control) asupra simptomelor emoționale, controlând scorurile înregistrate în etapa pre-test $F(1,119)=501.74$, $p < .001$. Comparând mediile, s-a constatat că eșantionul experimental a înregistrat o medie mai mică cu 41.07 puncte, comparativ cu eșantionul de control. Mărimea efectului, $\eta^2=.81$, a indicat un efect mare al eșantionului asupra rezultatelor înregistrate pentru variabila simptome emoționale, măsurată posttest. Rezultatul este ilustrativ pentru efectele pozitive ale intervenției asupra reducerii simptomelor emoționale. Datele analizate au respectat asumțiile ANCOVA. Rezultatele au evidențiat diferențe semnificative între abilitățile adaptative înregistrate de eșantion de control și cel experimental, în etapa post-test, controlând scorurile pre-test, $F(1,119)=140.53$, $\eta^2=.54$ $p < .001$. Eșantionul experimental a înregistrat o medie a abilităților adaptative mai mare cu 23.33 puncte, comparativ cu eșantionul de control, în etapa post-test. Rezultatul indică spre efectele pozitive ale intervenției asupra dezvoltării abilităților adaptative.

Adițional analizelor în care scorurile compozite au fost introduse ca variabile dependente, s-a derulat analize în care s-au introdus scorurile subscalelor (dimensiunilor subordonate scorurilor compozite) ca variabile dependente, pentru a obține o imagine mai comprehensivă asupra efectelor intervenției. Rezultatele analizelor statistice efectuate au evidențiat diferențe semnificative între eșantionul de control și cel experimental, eșantionul experimental înregistrând în etapa post-test scoruri mai mici comparativ cu eșantionul de control pentru variabilele care au măsurat existența unor dificultăți (de natura școlară, emoțională, comportamentală, etc.) și scoruri superioare pentru variabilele care au măsurat abilități adaptative. Rezultatele sunt sugestive pentru efectele ameliorative și pozitive ale intervenției pentru dezvoltarea competențelor socio-emoționale și se adaugă unui corp vast de literatură științifică care, atât teoretic cât și empiric, prezintă avantajele abordărilor de acest tip (Zins, Wwissberg, Wang & Walberg, 2004; Zins, & Elias, 2006; Roberts, Walton & Viechtbauer, 2006; Mearns & Thorne, 2007; Nelson-Jones, 2007; CASEL 2003, 2013, 2017, 2019a, b, c; 2020; 2021; 2023; Goleman, 2007, 2008; Ellis & Mac Laren, 2018; Bailey, Meland, Brion-Meisels & Jones, 2019; Bailey, Stickle, Brion-Meisels & Jones, 2019; Denham, 2019; Holdevici & Crăciun, 2019; Wilkins & Corrigan, 2019; Ellis, Gordon, Neenan & Palmer, 2020; Greenberg, Malberg & Tompkins, 2020; Opre, Balica, Buzgar, Dumulescu & Macavei, 2020; OECD, 2021; Jones, Brush, Ramirez, Mao, Marenu Wettje, Finney, Raisch, Podoloff, Kahn, Barnes, Stickle, Brion-Meisels, McIntyre, Cuartas, & Bailey, 2021; OECD, 2021; Vaida, 2021; Stannett, 2022; Loose, Graaf & Zarbock, 2022).

Concluziile subliniază capacitatea de conexiune socială a preadolescenților realizată ca urmare a unui echilibru emoțional determinat de un sine pozitiv și integrat, cu o extinsă capacitate de a restructura experiența interioară, facilitând pentru preadolescent dezvoltarea unor strategii de autoreglare emoțională adecvate vârstei, care să permită exprimarea coerentă a nevoilor față de membrii familiei, față de grupul de covârșnici prin înțelegerea cauzelor și consecințelor emoționale, dar și prin realizarea unor relații interpersonale definite prin calitatea și securitatea emoțională adaptată. De asemenea, rezultatele pozitive obținute în urma implementării programului întăresc dezideratul că, relațiile interpersonale funcționale bazate pe angajarea emoțională și gestionarea riscurilor în cadrul schimbărilor comportamentale prin comportamente alternative, contribuie la transformarea tiparelor de interacțiune funcționale în modele mentale care permit diminuarea factorilor de stres determinați de vulnerabilitate emoțională, încredere de sine scăzută și stimă de sine redusă, abilități sociale deficitare, mecanisme de coping dezadaptativ, îngrijorări, tristețe sau de ce nu, intoleranță la incertitudine.

În opinia noastră, implementarea unui program de educație socio-emoțională la elevii din ciclul gimnazial reprezintă un instrument de specialitate funcțional și eficient pentru dezvoltarea competențelor socio-emoționale, dar și pentru validarea finalităților educației socio-emoționale. Teza de doctorat conține informații relevante pentru cadrele didactice cu statut de diriginte din ciclul gimnazial, oferirea unui model de bune practici pentru specialiștii din educație în proiectarea curriculară, dar și pentru practicieni a unui model de program de educație socio-emoțională cu statut de program de prevenție, intervenție și consiliere a elevilor din ciclul gimnazial, cu o structură amplă a procedurii și metodologiei de lucru. Diseminarea Tezei de doctorat și a eșantionului de conținut se va realiza în cadrul comisiilor de specialitate organizate la nivel de instituții școlare.

Bibliografie selectivă

- Adler, A. (2018). *Cazul domnișoarei R. Interpretarea unei povești de viață*. București: Trei.
- Agabrian, M. (2008). *Strategii de comunicare eficientă*. Iași: Institutul European.
- Albu, G. (2008). *Comunicare interpersonală*. Iași: Institutul European.
- Albu, G. (2013). *Grijile și îngrijorările profesorului*. Pitești: Paralela 45.
- Albulescu, I. (2009). *Doctrină Pedagogice*. București: Didactică și Pedagogică.
- André, C. (2012). *Stările sufletești. Învățarea seninătății*. București: Trei.
- André, C. & Lelord, F. (2013). *Cum să ne exprimăm emoțiile și sentimentele*. București: Trei.

- André, C. & Légeron, P. (2011). *Cum să ne eliberăm de frica de ceilalți. Tracul, timiditatea, inhibițiile, fobia socială*. București: Trei.
- Allen, J.G, Fonagy, P. & Bateman, A.W. (2022). *Mentalizarea în practica psihoterapiei*. București: Trei.
- Ammann, R. (2012). *Terapia prin jocul cu nisip- Sandplay*. București: Trei.
- Andrei, A. (coord). (2021). *Competențele sociale și emoționale. Colecție de bune practici pentru consilieri școlari și profesori*. București: Editura Universitară.
- Arntz, A. (2020). *Terapia schemelor*. București: Trei.
- Arslan, S., & Demirtas, Z. (2016). *Social emotional learning and critical thinking disposition. Studia Psychologica*, vol. 58, no.4. pp. 276–285, disponibil pe URL: <https://doi.org/10.21909/sp.2016.04.723> la 01.05.2021.
- Babbard, G.O. (2014). *Tratat de psihiatrie psihodinamică*. București: Trei.
- Bailey R. & Jones S. M. (2019). *An integrated model of regulation for applied settings. Clinical Child and Family Psychology*. vol. 22, pp. 2–23, disponibil pe URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10567-019-00288-y>, la 01.05.2021.
- Bailey R., Stickle L., Brion-Meisels G. & Jones S. M. (2019). *Reimagining social-emotional learning: findings from a strategy-based approach. Phi Delta Kappan*.vol. 100, 53–58, disponibil pe URL: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0031721719827549?journalCode=pdka>. la 01.05.2021.
- Bailey, R., Meland, E. A., Brion-Meisels, S., & Jones, S. M. (2019). *Getting developmental science back into schools: Can what we know about self-regulation help change how we think about “no excuses”?* *Frontiers in Psychology*, 10 (1885), 2-3, disponibil pe URL: <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsyg.2019.01885/full> la 01.05.2021.
- Barkley, R. A. (2011). *Copilul dificil. Manualul terapeutului pentru evaluare și pentru training-ul părinților*. Cluj-Napoca: ASCER.
- Barrett, L. F. (2017). *Cum iau emoțiile. Viața secretă a creierului*. Cluj-Napoca: ASCER.
- Baumeister, R. F. (2011). *Sensuri ale vieții*. Cluj-Napoca: ASCR.
- Băban, A. (coord.) (2011). *Consiliere educațională. Ghid metodologic pentru orele de dirigenție și consiliere*. Cluj-Napoca: ASCER.
- Bălățescu S. (2014). *Fericirea în contextul social al tranziției postcomuniste din România*. Cluj-Napoca: Eikon.

- Belmont, J. A. (2015). 103 *Activități de grup. Idei de tratament și strategii practice*. București: Trei.
- Benga, O. coord. (2012). *Jocuri terapeutice*. Cluj-Napoca: ASCR.
- Benga, O., Băban, A. & Opre, A. (coord.). *Strategii de prevenție a problemelor de comportament*. Cluj-Napoca: ASCR.
- B.I.E.F, Gerard, F.M. & Pacearcă, Ș. (2012). *Evaluarea Competențelor. Ghid Practic*. București: Aramis.
- Berger, J. (2017). *Influență invizibilă*. București: Publica.
- Berke, J. H. (2017). *Vrăjitoare, giganți și oameni înspăimântători. Ostilitatea în viața cotidiană și depășirea ei*. București: Trei.
- Berne, E. (2017). *Jocurile noastre de toate zilele. Psihologia relațiilor interumane*. București: Trei.
- Bharwaney, G. (2020). *Reziliența emoțională. Învăță cum să devii adaptabil și să-ți atingi potențialul maxim*. Iași: Polirom.
- Blackman, J. S. (2012). *101 apărări. Cum se autoprotejiază mintea*. București: Trei.
- Blândul, V. C. (2008). *Psihologia comportamentului deviant*. București: Aramis.
- Bloch, H. ; Chemama, R. ; Gallo, A. ; Leconte, P. ; Leny, J. F. ; Postel, J. & Reuchlin, M. (coord.) (2006). *LAROUSSE. Marele dicționar al psihologiei*. București: Trei.
- Bocoș, M. (2003). *Cercetarea pedagogică. Suporturi teoretice și metodologice*. Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință.
- Bocoș, M. (2003). *Teoria și practica cercetării pedagogice*. Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință.
- Bocoș, M. (2007). *Didactica disciplinelor pedagogice. Un cadru constructivist*. Pitești: Paralela 45.
- Bocoș, M.D. & Chiș, V. (2013). *Management curricular. Repere teoretice și applicative*. Vol.1. Pitești: Paralela 45.
- Bocoș, M. (coord); Taciuc-Răduț, R. & Stan C. (2017). *Dicționar Praxiologic de Pedagogie*, vol. III, (I-L). Pitești: Paralela 45.
- Bocoș, M. (coord); Taciuc-Răduț, R. & Stan, C., (2016). *Dicționar Praxiologic de Pedagogie*, vol. II, (E-H). Pitești: Paralela 45.
- Bocoș, M. (coord); Taciuc-Răduț, R.; Stan, C.; Chiș, O. & Andronache, D. (2016). *Dicționar Praxiologic de Pedagogie*, vol. I, (A-D). Pitești: Paralela 45.
- Bocoș, M. & Albușescu, I., (coord.), (2008). *Studii de pedagogie universitară*. Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană.

- Bocoș, M. Jucan, D. (2008). *Teoria și metodologia instruirii. Teoria și metodologia evaluării. Repere și instrumente didactice pentru formarea profesorilor*. Pitești: Paralela 45.
- Bocoș, M. & Jucan, D. (2017). *Teoria și metodologia instruirii. Teoria și metodologia evaluării. Repere și instrumente didactice pentru formarea profesorilor*. Pitești: Paralela 45.
- Bohart, A. & Greenberg, L. S., (2011). *Empatia în psihoterapie*. București: Trei.
- Bonchis, E. (2021). *Generația Z*. Iași: Polirom.
- Boncu, Ș. & Ceobanu C., (coord.) (2013). *Psihosociologie școlară*. Iași: Polirom.
- Boncu, Ș. & Holman, A., (coord.) (2019). *Cum gândim în viața de zi cu zi*. Iași: Polirom.
- Boncu, Ș. & Nastas, D. (2015). *Emoțiile complexe*. Iași: Polirom.
- Boncu, Ș. (2013). Delăsarea în școală. În Boncu, Ș. & Ceobanu C., (coord.). *Psihosociologie școlară*. pp. 159-170. Iași: Polirom.
- Boncu, A., Costea, I. & Minulescu, M. (2017). *A meta-analytic study investigating the efficiency of socio-emotional learning programs on the development of children and adolescents*. In Romanian Journal of Applied Psychology, vol.19, no. 2, pp. 35–41.
- Botez, A. (2002). *Filosofi ai mentalului despre conștiință*. Revista Noema, vol. 1, Nr. 1, București, disponibil pe URL: http://noema.crist.ro/ARHIVA/2002_04.pdf, la 28.08.2027.
- Botiș, M. A. (2011). *Disciplinarea pozitivă sau cum să disciplinezi fără să rănești*. Cluj-Napoca: ASCR.
- Bouchard, N. (2006). *Rezolvarea conflictelor la serviciu. Tipuri de personalitate*. Iași: Polirom.
- Bowden, M. & Thomson, T. (2021). *Cum gândesc oamenii în sinea lor. Descifrarea limbajului corporal*. București: Trei.
- Bowlby, J. (2016). *Crearea și ruperea legăturilor afective*. București: Trei.
- Boza, M. (2010). *Atitudinile sociale și schimbarea lor*. Iași: Polirom.
- Brackett, M. (2016). *The Emotion Revolution. National Association of Independent Schools*. disponibil pe URL: <https://www.nais.org/magazine/independent-school/summer-2016/the-emotion-revolution/>. la 02.05.2022.
- Bradeberry, T. & Greaves, J., (2016). *Inteligența emoțională. Strategii esențiale pentru succesul personal și profesional*. București: Litera.
- Brătescu, G. (1984). *Studiu introductiv. Descartes și dialectica pasiunilor, la Pasiunile sufletului, Descartes, Rene*, București: Științifică și Enciclopedică.
- Brucăr, I. (1930). *Filosofia lui B. Spinoza*, București: Societatea Română de Filozofie.

- Burgo, J. (2019). *De ce asta? Mecanismele psihice de apărare și căile ascunse prin care ne schimbă viața*. București: Trei.
- Burns, G. W. (2012). *101 povești vindecătoare pentru adulți. Folosirea metaforelor în terapie*. București: Trei.
- Burns, G. W. (2011). *101 povești vindecătoare pentru copii și adolescenți. Folosirea metaforelor în terapie*. București: Trei.
- Busch, F. N. (2019). *Abordări psihodinamice ale schimbării comportamentale*. București: Trei.
- CASEL. (2003). *Safe and Sound: An Educational Leader's Guide to Evidence-Based Social and Emotional Learning (SEL) Programs. Creating Connections for Student Success, Annual Report*. (consultat pe data de 14.02.2023).
- CASEL. CASEL Guide. (2013). *Effective Social and Emotional Learning Programs, disponibil pe URL: <http://casel.org/guide/>, 2013. <https://ed.buffalo.edu/content/dam/ed/alberti/docs/CASEL-Guide-SOCIAL-EMOTIONAL-LEARNING.pdf> la 14.02.2023.*
- CASEL. (2017). *Promoting Positive Youth Development Through School-based Social and Emotional Learning Interventions: A Meta-Analysis of Follow-up Effects*, disponibil pe URL: <https://casel.org/2017-meta-analysis/> la 14.02.2023.
- CASEL ASSESSMENT WORK GROUP. (2019). *Student social and emotional competence assessment: The current state of the field and a vision for its future, Chicago, IL: Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning. CASEL. (2021a). Systemic Implementation* disponibil pe URL: <https://casel.org/systemic-implementation/> la 03.08.2020.
- CASEL.(2021b). *What Is the Framework?* disponibil pe URL: <https://casel.org/fundamentals-of-sel/what-is-the-casel-framework/> la 23.08.2022.
- CASEL. (2019a). *READY TO LEAD A 2019 Update of Principals' Perspectives on How Social and Emotional Learning Can Prepare Children and Transform Schools*, disponibil pe URL: <https://casel.s3.us-east-2.amazonaws.com/CASEL-Resources-Ready-To-Lead-2019.pdf> la 06.08.2022.
- CASEL. (2020). *REPORTS & GUIDANCE An Examination of K-12 SEL Learning Competencies and Standards in 18 States*, disponibil

- pe URL: <https://casel.org/casel-gateway-examining-kthru12-learning-competencies/> la 06.08.2022.
- CASEL. (2019b). *Casel Resource- Ten Criteria for Describing and Selecting SEL Frameworks*, disponibil pe URL: <https://casel.s3.us-east-2.amazonaws.com/CASEL-Resource-10-Criteria-SEL-Frameworks.pdf> la 06.08.2022.
- Catrinel, A. Ș. & Kallay, E. (2010). *Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari. Ghid practic pentru educatori*. Cluj-Napoca: ASCR.
- Caudill, M. A. (2018). *Învață să-ți controlezi durerea. Stă în puterea ta!* București: Trei.
- Ceobanu, C. (2013). *O perspectivă psihosocială asupra relațiilor dintre profesori și elevi*. În Boncu, Ș. & Ceobanu, C. (coord.). *Psihologie școlară*. pp.185-196. Iași: Polirom.
- Cerghit, I. (2002). *Sisteme de instruire alternative și complementare. Structuri, stiluri și strategii*, București: Aramis.
- Chatterjee Singh, N. & Duraiappah, A.K. (Eds.) (2020). *Rethinking Learning – a review of social and emotional learning framework for education systems*. New Delhi. UNESCO MGIEP, disponibil pe URL: <http://www.anc.edu.ro/wp-content/uploads/2020/07/Rethinking-Learning.-A-Review-of-Social-and-Emotional-Learning-for-Education-Systems.pdf> la 17.09.2021.
- Chiriac, V. trad. (2005). *Etica și eficiența profesională*. București: Ediția a-II-a, All.
- Chiriac, V. trad. (2005). *Etica și eficiența profesională*. Ediția a - II-a, București: All.
- Chiș, O. & Cuc, M.C. (2022). *Organizing teaching activities through capitalizing educational resources in the online*, vol. 2, ERD 2021, pp. 224 – 232, DOI: 10.15405/epes.22032.22.
- Chiș, V. (2001). *Activitatea profesorului între curriculum și evaluare*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca.
- Chiș, V. (2005). *Pedagogia contemporană. Pedagogia pentru competențe*. Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință.
- Chiș, V. (2014). *Fundamentele Pedagogiei. Repere tematice pentru studenți și profesori*. Cluj-Napoca: Eikon.
- Chiș, V. (2002). *Provocările Pedagogiei Contemporane*. Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană.
- Chomsky, N. (1965). *Aspects of the theory of syntax*. Cambridge Mass: The MIT Press. disponibil pe URL: <http://library.navoiy-uni.uz/files/chomsky%20aspects%20teory%20syntax.pdf>, la 17.09.2021.

- Cialdini, R. (2017). *Pre - suasiune. O metodă revoluționară de a influența și de a convinge*. București: Publica.
- Cicu, G.; Georgescu, D. & Moldovan, A. M. (2007). *Concepte de bază privind tulburările datorate consumului de substanțe*. Agenția Națională Antidrog, București, disponibil pe URL: http://masterdroguri.ro/wp-content/uploads/2015/03/concepte_de_baza_privind_tulburarile_datorate_consumului_de_droguri.pdf. la 17.09.2020.
- Cohen J. (2006). *Social, emotional, ethical, and academic education: Creating a climate for learning, participation in democracy, and well-being* Harvard Educational Review, 201–237, disponibil pe URL: <https://www.isbe.net/Documents/sel-cohen.pdf> la 17.09.2020.
- Constantin - Stoica, A.; Neculau, A. (1998). *Psihologia rezolvării conflictului*. Iași: Polirom.
- Copleston, F. (2008). *Istoria filosofiei, vol. I, Filosofia medievală*. București: All.
- Copleston, F. (2009). *Istoria filosofiei, vol. II, Filosofia medievală*. București: All.
- Copleston, F. (2010). *Istoria filosofiei, vol. III, Filosofia medievală târzie și renașcentistă*. București: All.
- Copleston, F. (2011). *Istoria filosofiei, vol. IV, Rașionaliștii. De la Descartes la Leibniz*. București: All. disponibil pe URL: <http://epistematic.blogspot.ro/>. la 11.10.2021.
- Copleston, F. (2009). *Istoria Filosofiei. vol. VII, Filosofia clasică germană*. București: All.
- Copoeru, I.; Szabo N. coord. (2008). *etică și cultură profesională*. Cluj – Napoca: Casa Cărții de Știință.
- Corneanu, S. (2017). *Ghid de dezvoltare emoțională*. Bacău: Rovimed Publishers.
- Cosmovici, A.; Iacob L. (1999). *Psihologia școlară*. Iași: Polirom.
- Cosnier, J. (2007). *Introducere în Psihologia emoțiilor și a sentimentelor*. Iași: Polirom.
- Cozma, C. (1996). *Etica și deontologie*. Iași: Universității „Alexandru Ioan Cuza”.
- Crețu, T. (2016). *Psihologia vârstelor*. Iași: Polirom.
- Cristea, D. (2015). *Tratat de psihologie socială*. București: Trei.
- Cristea, S. (1996). *Managementul organizațiilor școlare*. București: Didactică și Pedagogică.
- Crossley, T. (2022). *8 pași pentru a depăși atașamentul anxios și evitant*. București: Trei.
- Cucoș, C. (2006). *Informatizarea în educație*. Iași: Polirom.
- Cucoș, C. (2006). *Pedagogie*. Ediția a II a revăzută și adăugită. Iași: Polirom.
- Dafinoiu, I. & Boncu, Ș. (2014). *Psihologie socială clinică*. Iași: Polirom.
- Dafinoiu, I. & Vargha, J. L. (2005). *Psihoterapii scurte*. Iași: Polirom.

- Dafinoiu, I. & Enea, V. coord. (2017). *Evaluarea psihologică. Manualul psihologului clinician*. Iași: Polirom.
- Damasio, A. (2004). *Eroarea lui Descartes. Emoțiile, rațiunea și creierul uman*. București: Humanitas.
- Damasio, A. (2010). *În căutarea lui Spinoza. Cum explică știința sentimentele*. București: Humanitas.
- David, A. C. & Beck, A. T. (2012). *Terapia cognitivă a tulburărilor de anxietate. Știință și practică*. Volumul I. Cluj- Npoca: ASCR.
- David, A. C. & Beck, A. T. (2012). *Terapia cognitivă a tulburărilor de anxietate. Știință și practică*. Volumul II. Cluj- Npoca: ASCR.
- David, D. (2004). *Prelucrări inconștiente de informație. Contaminarea psihologică în mass-media, practica clinică și juridică*. București: Tritonic.
- David, D. (2006). *Tratat de psihoterapii cognitive și comportamentale*. Iași: Polirom.
- David, D. (2006). *Tratat de psihoterapii cognitive și comportamentale*. Iași: Polirom.
- David, D. (2014). *Dezvoltare personală și socială. Eseuri și convorbiri despre viață cu psihologul Daniel David*. Iași: Polirom.
- David, D. (2015). *Psihologia poporului român. Profilul psihologic al românilor într-o monografie cognitiv - experimentală*. Iași: Polirom.
- David, D. (2017). *Contaminarea psihologică: Manipulare și contaminare mentală, în Revista de cultură și gândire strategică- Sinteze, nr. 4/2017, disponibil pe URL: <http://revistasinteza.ro/contaminarea-psihologica-manipulare-si-contaminare-mentala/>, la 18.08.2017.*
- Davidson, R. J.; Begley (2013). *Creierul și inteligența emoțională*. București: Litera.
- Deacon, L. (2013). *Psihologie. Cum să te înțelegi pe tine însuși și pe ceilalți*. București: Meteor Publishing.
- De Bono, E. (2017). *Creativitatea serioasă*. București: Curtea Veche.
- Descartes, R. (1957). *Discurs asupra metodei*, București: Științifică, disponibil pe URL: http://www.biblicad.ro/UPC_Personalitati/descartes2.pdf, la 18.08.2018.
- Descartes, R. (1984). *Pasiunile sufletului*, București: Științifică și Enciclopedică, disponibil pe URL: <https://uituculblog.files.wordpress.com/2016/11/rene-descartes-pasiunile-sufletului.pdf>, la 18.08.2017.
- Diac, G. (2009). *Personalitatea cadrului didactic, în Psihopedagogie pentru examenele de definitivare și de grade didactice*, coord. Cucuș, C. Iași: Polirom.

- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). *Intrinsic and Extrinsic Motivations: Classic Definitions and New Directions*. *Contemporary Educational Psychology*, 25, 54-67, disponibil pe URL: <https://doi.org/10.1006/ceps.1999.1020> , la 18.08.2017.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2008). *Facilitating Optimal Motivation and Psychological Well-Being across Life's Domains*. *Canadian Psychology*, 49, 14-23, disponibil pe URL: <https://doi.org/10.1037/0708-5591.49.1.14>, la 18.08.2017.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2012). *Self-Determination Theory*. In P. A. M. Van Lange, A. W. Kruglanski, & E. T. Higgins (Eds.), *Handbook of Theories of Social Psychology* (pp. 416-437, Vol. 1). Thousand Oaks, CA: Sage, disponibil pe URL: <https://doi.org/10.4135/9781446249215.n21> ., la 18.08.2017.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). *Intrinsic and Extrinsic Motivations: Classic Definitions and New Directions*. *Contemporary Educational Psychology*, 25, 54-67, disponibil pe URL: <https://doi.org/10.1006/ceps.1999.1020> , la 18.08.2017.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2008). *Facilitating Optimal Motivation and Psychological Well-Being across Life's Domains*. *Canadian Psychology*, 49, 14-23, disponibil pe URL: <https://doi.org/10.1037/0708-5591.49.1.14>, la 18.08.2017.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2012). *Self-Determination Theory*. In P. A. M. Van Lange, A. W. Kruglanski, & E. T. Higgins (Eds.), *Handbook of Theories of Social Psychology* (pp. 416-437, Vol. 1). Thousand Oaks, CA: Sage, disponibil pe URL: <https://doi.org/10.4135/9781446249215.n21> , la 19.09.2020.
- Denham, S. A. (2019). *Keeping SEL Developmental: The Importance of a Developmental Lens for Fostering and Assessing SEL Competencies*. In CASEL. (2019), disponibil pe URL: <https://casel.s3.us-east-2.amazonaws.com/CASEL-Resources-Keeping-SEL-Developmental.pdf>, la 03.08.2020.
- Delory, C. (2002). *L' évaluation des compétences dans l' enseignement fondamental. De qui parle-t-on?, in vol. L' évaluation des compétences chez l'apprenant. Pratiques, méthodes est fondements*,
- Dimitriu A. (1985). *Condiția umană, în Cartea interferențelor*. București: Științifică și Enciclopedică.
- Dower, N. (2006). *Sărăcia – o problemă globală*, în vol. *Tratat de Etică*. Iași: Polirom, editor Singer Peter.
- Drummond, S., Kamenetz, A., & Yenigun, S. (2016). *The one-room schoolhouse that's a model for the world*. NPR.Org. disponibil pe URL:

<https://www.npr.org/sections/ed/2016/06/09/474976731/the-one-room-schoolhouse-thats-a-model-for-theworld?t=1636719397283>, la 03.08.2020.

- Dumitru, I. A. (2000). *Dezvoltarea gândirii critice și învățarea eficientă*. Timișoara: de Vest.
- Dulcan, D. C. (2015). *Un promotor al noii spiritualități*. Cluj-Napoca: Școala Ardeleană.
- Dulcan, D. C. (2009). *Inteligența materiei*. Cluj-Napoca: Eikon.
- Dupouy, S. (2008). *Mapping the face: Anatomy of passions* by J. Parsons, P. Camper and C. Bell. *The Global and the Local: The History of Science and the Cultural Integration of Europe Proceedings of the 2nd ICESHS* (Cracow, Poland, September 6–9, 2006) / Ed. by Michal Kokowski., p. 878, disponibil pe URL: http://www.2iceshs.cyfronet.pl/2ICESHS_Proceedings/Chapter_28/R-Varia_I_Dupoy.pdf, la 6.01. 2018.
- Durlak, J. A., Weissberg, R. P., Dymnicki, A. B., Taylor, R. D. & Schellinger, K. B. (2011). *The impact of enhancing students' social and emotional learning: A meta-analysis of school-based universal interventions*. *Child Development*, vol.82, nr. 1, pp. 405–432, disponibil pe URL: <https://casel.s3.us-east-2.amazonaws.com/meta-analysis-child-development-1.pdf>, la 01.05.2023.
- Ekman, P. (2019). *Emoții date pe față. Cum să citim sentimentele de pe chipul uman*. București: Trei.
- Ellis, A. & MacLaren, C. (2018). *Terapia rațional-emoțională și comportamentală. Ghidul terapeutului*. București: All.
- Ellis, A., Gordon, J., Neenan, M. & Palmer, S. (2020). *Terapia stresului. O abordare comportamentală rațional-emoțională*. București: Trei.
- Elias, M. J., Tobias, S. E. & Friedlander, B. S. (2007). *Inteligența emoțională în educația copiilor*. București: Curtea Veche.
- Elias, M. J., Zins, J. E., Craczyk, P. A. & Weissberg, R. P. (2003). *Implementation, sustainability and scaling up of social-emotional and academic innovations in public schools*. *School Psychology Review*, vol. 32, pp. 303-319, disponibil pe URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/181718/DFE-RR049.pdf, la 5.01.2022).
- Elias, M. J. (1994). *Capturing excellence in applied settings: A participant conceptualizer and praxis explicator role for community psychologists*. *American Journal of Community Psychology*, vol. 22, no. 3, pp. 293-318, disponibil pe URL: https://www.academia.edu/4353394/Capturing_excellence_in_applied_settings_A_part

icipant conceptualizer and praxis explicator role for community psychologists, la 5.01.2022.

- Elias, M. J. (1997). *Reinterpreting dissemination of prevention programs as widespread implementation with effectiveness and fidelity*. In R. P. Weissberg & T. P. Gullotta (Eds.), *Healthy children 2010: Establishing preventive services. Issues in children's and families' lives*, Vol. 9 (pp. 253-289). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Elias, M. J., & Clabby, J. (1992). *Building social problem solving skills: Guidelines from a school-based program*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Elias, M. J., Zins, J., Weissberg, R., Frey, K. S., Greenberg, M. T., Haynes, N. M., Kessler, R., Schwab-Stone, M.E. & Shriver, T. (1997). *Promoting social and emotional learning: Guidelines for educators*. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development, disponibil pe URL: <https://earlylearningfocus.org/wp-content/uploads/2019/12/promoting-social-and-emotional-learning-1.pdf>, la 5.01.2022.
- Enea, V., Măirean, C. & Dafinoiu, I. (2016). *Bulimia nervoasă. Teorie, evaluare și tratament*. Iași: Polirom.
- Enea, V., Moldovan, A. & Anton, R. (2017). *Tulburările de comportament alimentar și obezitatea la copii și adolescenți*. Iași: Polirom.
- Evans, D. (2005). *Emoția. Foarte scurtă introducere*. București: All.
- Faber, A. & Mazlish, E. (2013). *Comunicarea eficientă cu copiii acasă și la școală*. București: Curtea Veche.
- Fexeus, H. (2018). *Manualul abilităților sociale superioare*. București: Trei.
- Filipoi, S. (2012). *Basmе terapeutice pentru copii, adolescenți și părinți*. Cluj-Napoca: ASCR.
- Floyd, K. (2013). *Comunicarea interpersonală*. Iași: Polirom.
- Freud, S. (1995). *Psihologia colectivă și analiza eului*, traducere Daria Lăzărescu. București: Mediarex.
- Friedberg, R. D., McClude, J. M. & Garcia, J. H. (2013). *Tehnici de terapie cognitivă pentru copii și adolescenți. Instrumente pentru optimizarea practicii clinice*. Cluj-Napoca: ASCR.
- From, E. (2023). *Arta de a asculta*. București: Trei.
- Galimard, P. (2017). *Psihologia adolescentului de la 11 la 15 ani. Transformări, conflicte și descoperiri ale adolescenței*. București: Meteor Publishing.
- Gallo, L. (2020). *Emoțiile negative. Cum să ne eliberăm de frică, anxietate, tristețe, furie, agresivitate, rușine*. București: Niculescu

- Garnefski, N. & Kraaij, V. (2007). *The Cognitive Emotion Regulation Questionnaire - Psychometric features and prospective relationships with depression and anxiety in adults*. European Journal of Psychological Assessment. 23(3). pp.141-149.
- Geldard, K.; Geldard, David & Yin Foo Rebecca (2013). *Consilierea copiilor. O introducere practică*. Iași: Polirom.
- Geangu, E. (2004). *Dezvoltarea emoțională: abilitatea de a trăi emoții*, în Anuarul Institutului de Istorie „George Bariț” din Cluj-Napoca, Series Humanistica, tom. II, 2004, p. 41–60, disponibil pe URL: <http://www.humanistica.ro/anuare/2004/Anuare%202004/Art.04.pdf>, la 19.09.2018.
- Geldard, K., Geldard, D. & Yin Foo, R. (2013). *Consilierea copiilor. O introducere practică*. Iași: Polirom.
- Germer, C. K., Siegel, R. D. & Fulon, P. R. (2016). *Mindfulness în psihoterapie*. București: Trei.
- Gherasim, L. R.; Butnaru, S. (2013). *Performanța școlară*. Iași: Polirom.
- Ghiațău, R. (2011). *Codul deontologic al profesiei didactice*. Iași: Sedcom Libris SA.
- Glava, C. (2009). *Formarea competențelor didactice prin intermediul ELearning. Modele teoretice și practice*. Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință.
- Goldstein, N., J., Martin, S., J. & Cialdini, Robert, B., (2015). *50 de secrete ale artei persuasiunii. Cum ii convingem pe ceilalti ca avem dreptate*. Iași: Polirom.
- Goleman, D. (2007). *Inteligența socială*. București: Curtea Veche.
- Goleman, D. (2008). *Inteligența emoțională*. București: Curtea Veche.
- Goleman, D. (2008). *Emoții vindecătoare. Dialoguri cu Dalai Lama despre rațiune, emoții și sănătate*. București: Curtea Veche.
- Goleman, D. (2013). *Emoțiile distructive. Cum le putem depăși? Într-un dialog științific cu Dalai Lama*. București: Curtea Veche.
- Goleman, D. (2014). *Focus. Motivația ascunsă a performanței*. București: Curtea Veche.
- Goleman, D. (2015). *Forța binelui - Viziunea lui Dalai Lama pentru lumea de azi*. București: Curtea Veche.
- Goleman, D. (2018). *Creierul și inteligența emoțională. Noi perspective*. București: Curtea Veche.
- Goleman, D.; Boyatzis, R. & McKee A. (2007). *Inteligența emoțională în leadership*. București: Curtea Veche.
- Goleman, D., Boyatzis, R. & McKee, A. (2007). *Inteligența emoțională în leadership*. București: Curtea Veche.

- Golu, F. (1993). *Manual de psihologia dezvoltării. O abordare psihodinamică*. Iași: Polirom.
- Golu, M. (1993). *Dinamica personalității*. București: Geneze.
- Gorea, B. & Puha, E. (2010). *Lecții de deontologie Juridică*. Târgu Mureș: Zethus.
- Greene, R. W. (2017). *Pierdu și regăsit. Cum să îi ajutăm pe elevii cu probleme comportamentale (și, astfel, pe toți ceilalți)*, Cluj- Napoca: ASCR.
- Goldstein, S. & Brooks, R. B. (eds). (2007). *Handbook of Resilience in Children*. vol.1. Springer New York, NY, accesat <https://doi.org/10.1007/b107978> (consultat pe data de 02.05.2023).
- Greenberg, L. S. (2014). *Terapia centrată pe emoții. Cum ne ajutăm clienții să lucreze cu sentimentele lor*. București: Gestalt Books.
- Greenberg, L. S. (2017). *Emotion-focused therapy* (Revised ed.). Washington, D.C: American Psychological Association, disponibil pe URL: <https://doi.org/10.1037/15971-000>, la 21.06.2023.
- Greenberg, L. S., Greenberg, N.T. & Tompkins, M.S. (2020). *Lucrând cu emoția în terapia psihodinamică, terapia cognitiv-comportamentală și terapia centrată pe emoții*. București: Trei.
- Greenberg, M. T., Domitrovich, C. E., Weissberg, R. P., & Durlak, J. A. (2017). *Social and emotional learning as a public health approach to education. Future of Children*. Vol. 27. nr.1. pp. 13–32.
- Greenberg, M. T. (2023). *Evidence for Social and Emotional Learning in Schools*. Learning Policy Institute (LPI) Communications, disponibil pe URL: https://learningpolicyinstitute.org/media/3977/download?inline&file=Evidence_for_SEL_REPORT.pdf, la 21.06.2023.
- Greenberg, M. T. (2023). *Evidence for social and emotional learning in schools*. Learning Policy Institute disponibil pe URL: <https://doi.org/10.54300/928.269>, la 21.06.2023).
- Greenberg, M. T., Domitrovich, C. E., Weissberg, R. P., & Durlak, J. A. (2017). *Social and emotional learning as a public health approach to education. Future of Children*, vol. 27(1), pp.13–32, disponibil pe URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1144819.pdf>, la 21.06.2023).
- Grigoraș, I. (1968). *Datoria etică*. București: Științifică.
- Gueguen, N. (2007). *Psihologia manipulării și a supunerii*. Iași: Polirom.
- Gurian, M. (2017). *Lecții pentru o relație trainică*. Cluj-Napoca: ASCR.
- Habermas, J. (2000). *Conștiință morală și acțiune comunicativă*. București: All.
- Habermas, J. (2008). *Etica discursului și problematica adevărului*. București: Art.

- Haddou, M. (2004). *Cum să-ți întărești încrederea în tine*. București: Trei.
- Haggerty, R.J., Sherrod, L., Garmezy, N. & Rutter, M. (2004). *Stress, risk, resilience in children and adolescents: Processes, mechanisms, and interaction*. New York: Cambridge University Press.
- Hair Jr, J. F., Hult, G. T. M., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2021). *A primer on partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM)*. Sage publications.
- Haller, R. (2018). *Capcana narcisismului. Îndrumar de cunoaștere a naturii umane și de autocunoaștere*. București: Trei.
- Hallowell, E. M. (2013). *Shine. Cum te ajută neuropsihologia să-i faci pe oameni să dea tot ce au mai bun*. București: Amaltea.
- Harwood, R.; Miller, Scott A.; Vasta, Ross (2010). *Psihologia copilului*. Iași: Polirom.
- Hasson, G. (2016). *Inteligența emoțională. Valorificați forța emoțiilor și veți avea succes în toate domeniile*. București: Meteor Publishing.
- Havârneanu, C. (2013). *Agresivitatea în mediul școlar*. În Boncu, Ș. & Ceobanu, C. (coord.). Psihologie școlară. pp.197-207. Iași: Polirom.
- Hawkins, P.J. (2009). *Hipnoza și stresul. Ghid pentru clinicieni*. Iași: Polirom.
- Hayes, S.C. & Smith, S. (2013). *Noua terapie prin acceptare și angajament*. Iași: Polirom.
- Heiman, R. M. (2014). *Diferențe individuale în emoție și decizie. Implicații pentru psihologia economică*. Cluj-Napoca: ASCR.
- Hemmen, L. (2022). *Anxietatea. Ghid de supraviețuire pentru adolescente*. Cluj-Napoca: ASCR.
- Hess, U. & Thibault, P. (2009). *Darwin and Emotion Expression. American Psychologist*. Vol. 64, No. 2, 120–128 disponibil pe URL: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.572.4060&rep=rep1&type=pdf>, la 5.01.2018.
- Holdevici, I. & Crăciun, B. (2019). *Orientări contemporane în psihoterapie și consiliere psihologică*. București: Trei.
- Holdevici, I. & Crăciun, Barbara (2015). *Psihoterapia tulburărilor emoționale*. București: Trei.
- Holdevici, I. & Crăciun, Barbara (2017). *Hipnoza în psihoterapie*. București: Trei.
- Holdevici, I. (2000). *Ameliorarea performanțelor individuale prin tehnici de psihoterapie*. București: Orizonturi.
- Holdevici, I. (2011). *Tratat de psihoterapie cognitiv-comportamentală*. București: Trei.
- Holdevici, I. (2015). *Hipnoza clinică*. București: Trei.
- Hubert, R. (1965). *Traite de pedagogie general*, PUF, Ediția a VI a, Paris.

- Hughes, M. & Terrell, J. B. (2013). *Inteligența emoțională în acțiune. Programe de trening și coaching pentru lideri, manageri și echipe*. București: Curtea Veche.
- Humphrey, N., Lendrum, A., & Wigelsworth, M. (2010). *Social and emotional aspects of learning (SEAL) programme in secondary schools: National evaluation*. London: Department for Education, disponibil pe URL: <https://oxfordimpact.oup.com/wp-content/uploads/2020/10/Wellbeing-Impact-Study-Report.pdf>, la 5.01.2022).
- Ilica, A. & Herlo, D. (2006). *Comunicarea în educație*. Arad: Universitară „Aurel Vlaicu”.
- Ilica, A. (2003). *Pedagogia comunicării educaționale*. Arad: Universitară „Aurel Vlaicu”.
- Iliescu, D. & Sulea, C. (2015). *Tratat de psihodiagnostic al personalității*. Iași: Polirom.
- Illeris, K. (coord.) (2014). *Teorii contemporane ale învățării, traducere din engleză de Zinaida Mahu*. București: Trei.
- Iluț, P. (coord.) (2015). *Dragoste, familie și fericire. Spre o sociologie a seninătății*. Iași: Polirom.
- Ionescu, D. (2020). *Analiză și dezvoltare personală. Psihologia autodeterminării*. Iași: Polirom.
- IBM Corp. Released (2015). *IBM SPSS Statistics for Windows. Version 23.0*. Armonk, NY: IBM Corp.
- Ionescu, M. & Bocoș, M. coord. (2009). *Tratat de didactică modernă*. Pitești: Paralela 45.
- Ionescu, M. (2011). *Instrucție și Educație. Paradigme educaționale moderne*. Cluj-Napoca: Eikon.
- Jacob, G. & Arntz, A. (2020). *Terapia schemelor. Ghid practic*. București: Trei.
- Jigău, M. (2006). *Violența în școală*. București: Institutul de Științe ale Educației.
- Jinga, I. (2000). *Managementul învățământului*. București: Corint – EDP.
- Jinga, I. (1993). *Conducerea învățământului. Profesorul manager, roluri, și metodologie*. București: Didactică și Pedagogică.
- Jones, S.M., Brush, K.E., Ramirez, T., Mao, Z.X., Marenus, M., Wettje, S., Finney, K., Raisch, N., Podoloff, N., Kahn, J., Barnes, S., Stickle, L., Brion-Meisels, G., McIntyre, J., Cuartas, J. & Bailey, R. (2021). *Navigating SEL from the inside out. Looking inside & across 33 leading SEL PROGRAMS: A practical resource for schools and oost providers preschool & elementary focus. THE EASEL LAB @ THE HARVARD GRADUATE SCHOOL OF EDUCATION WITH FUNDING FROM THE WALLACE FOUNDATION REVISED & EXPANDED SECOND EDITION*, disponibil pe URL: <https://www.wallacefoundation.org/knowledge-center/Documents/navigating-social-and-emotional-learning-from-the-inside-out-2ed.pdf>, la 5.01.2022.

- Jonnaert, P.; Ettayebi, M. & Defise, R. (2010). *Curriculum și competențe. Un cadru operațional*. Cluj-Napoca: ASCR.
- Jonson, S.M. (2020). *Teoria atașamentului în practică. Terapia centrată pe emoții aplicată la indivizi, cupluri și familii*. București: Trei.
- Kaduson, H. G. & Schaefer, C. E. (2018). *Alte 101 tehnici ale terapiei prin joc*. București: Trei.
- Kaduson, H. G. & Schaefer, C. E. (2022). *Încă 101 tehnici ale terapiei prin joc*. București: Trei.
- Kant, I. (2010). *Psihologia copilului*. Iași: Polirom.
- Kern, M. L., Waters, L. E., Adler, A., & White, M. A. (2015). *A multidimensional approach to measuring well-being in students: Application of the PERMA framework*. *The Journal of Positive Psychology*, 10(3), 262–271, disponibil pe URL: <https://doi.org/10.1080/17439760.2014.936962>
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4337659/>, la 5.01.2022).
- Kohut, H. (2016). *Psihologia sinelui. Prelegeri de la Institutul de Psihanaliză din Chicago*. București: Trei.
- Kohut, H. (2021). *Analiza sinelui*. București: Trei.
- Konya, Z. & Konya, A. (2012). *Terapia familială sistemică*. Iași: Polirom.
- Laviola, G., Macrì, S., Morley-Fletcher, S., & Adriani, W. (2003). *Risk-taking behavior in adolescent mice: psychobiological determinants and early epigenetic influence*. *Neuroscience & Biobehavioral Reviews*, 27(1-2), 19-31.
- Leahy, R. L. (2017). *Terapie centrată pe schemele emoționale*. Cluj-Napoca: ASCR.
- LeDoux, J. (2018). *Anxious. Cum ne ajută creierul să înțelegem și să tratăm frica și anxietatea*. Cluj-Napoca: ASCR.
- Leman, K. (2013). *Cum să-ți schimbi adolescentul până vineri. De la obraznic și capricios, la respectuos și responsabil în 5 zile*. București: Curtea Veche.
- Lemeni, G. & Miclea, M. (2010). *Consiliere și orientare. Ghid de educație pentru cariera*. Cluj-Napoca: ASCR.
- Levine, A. & Heller, S.F. (2015). *Stilurile de atașament. O nouă teorie a atașamentului. Cum să găsești și să păstrezi o relație de cuplu fericită*. Cluj- Napoca: ASCR.
- Leung, L. (2019) *What Are Basic Human Needs? A Challenge to the Self-Determination Theory in the SST Context*. *Psychology*, 10, 958-976. disponibil pe URL: doi: [10.4236/psych.2019.107063](https://doi.org/10.4236/psych.2019.107063), la 18.08.2017.
- Lindorff, A. (2020). *The impact of promoting student wellbeing on student academic and non-academic outcomes: An analysis of the evidence*. Oxford University Press, disponibil pe

- URL: <https://oxfordimpact.oup.com/wp-content/uploads/2020/10/Wellbeing-Impact-Study-Report.pdf>, la 5.01.2022).
- Loose, C., Graaf, P. & Zarbock, G. (coord.). (2022). *Terapia schemelor pentru copii și adolescenți*. București: Trei.
- Lucas, S. E. (2014). *Arta de a vorbi în public*. Iași: Polirom.
- Lupu, D., A. (2013). *Activități de consiliere. Reușita și stima de sine în viața preadolescenților*. Cluj-Napoca: ASCR.
- Luthar, S. S., Cicchetti, D., & Becker, B. (2000). *The construct of resilience: A critical evaluation and guidelines for future work*. *Child Development*, vol.71(3), 543–562.
- Luthar, S. S., & Cicchetti, D. (2000). *The construct of resilience: Implications for interventions and social policies*. *Development and Psychopathology*, vol.12, pp. 857–885.
- Lv, B., Zhou, H., Guo, X., Liu, C., Liu, Z., & Luo, L. (2016). *The Relationship between Academic Achievement and the Emotional Well-Being of Elementary School Children in China: The Moderating Role of Parent-School Communication*. *Frontiers in Psychology*, 7, 948, disponibil pe URL: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2016.00948>, la 15.01.2021.
- Maier, R. & Roșan, A., (coord.) (2021). *Ghid de bune practici. Colegiul Psihologilor din România. Comisia de psihologie educațională, consiliere școlară și vocațională*, disponibil pe URL: https://www.copsi.ro/images/files/interviuri-filiale/R_1749_26.08.2021_-_CPECSV_-_Ghid_de_bune_practici.pdf, la 5.01.2022.
- Marinescu, V. (2017). *Practica supervizată în psihologia clinică. Validată științific*. Cluj-Napoca: ASCR.
- Maslow, A. H. (2013). *Motivație și personalitate*. București: Trei.
- Masten, A. S. (1999). *Resilience comes of age: Reflections on the past and outlook for the next generation of research*. In M. D. Glantz, J. Johnson, & L. Huffman (Eds.), *Resilience and development: Positive life adaptations*. pp. 289–296. New York: Plenum.
- Masten, A. S., & Coatsworth, J. D. (1995). *Competence, resilience, and psychopathology*. In D. Cicchetti & D. J. Cohen (Eds.), *Developmental psychopathology: Vol. 2. Risk, disorder, and adaptation*. pp. 715–752. New York: Wiley.
- Masten, A. S., & Coatsworth, J. D. (1998). *The development of competence in favorable and unfavorable environments: Lessons from successful children*. *American Psychologist*, vol. 53, pp.205–220.
- Masten, A. S., & Powell, J. L. (2003). *A resilience framework for research, policy, and practice*. In S. S. Luthar (Ed.), *Resilience and vulnerability: Adaptation in the context of childhood adversities*. pp. 1–25. New York: Cambridge University Press.

- Masten, A. S., & Reed, M.G. (2002). *Resilience in development*. In C. R. Snyder & S. J. Lopez (Eds.), *The handbook of positive psychology*. pp. 74–88. New York: Oxford University Press.
- Masten, A. S., Best, K. M., & Garmezy, N. (1990). *Resilience and development: Contributions from the study of children who overcome adversity. Development and Psychopathology*, vol.2, pp.425–444.
- Matthews, G., Deary, I. & Whiteman, M.C. (2005). *Psihologia personalității. Trăsături, cauze, în consecință*. Iași: Polirom.
- Mearns, D. & Thorne, B. (2007). *Consilierea centrată pe persoană în acțiune*. București: Trei.
- Mennuti, R, B.; Christner, R. W. & Freeman, A. (2016). *Intervenții cognitiv- comportamentale în educație*. Cluj-Napoca: ASCR.
- Mertens, W. (2018). *Introducere în terapia psihanalitică*. București: Trei.
- Miclea, M. (1998). *Psihologie cognitivă*. Iași: Polirom.
- Miclea, M. (2003). *Modificări cognitiv-comportamentale*, suport de curs, Cluj-Napoca.
- Milcu, M. (2008). *Psihologia relațiilor interpersonale. Conflict și competiție*. Iași: Polirom.
- Milcu, M. (2008). *Psihologia relațiilor interpersonale. Conflict și competiție*. Iași: Polirom.
- Minulescu, M. (2015). *Complexele. Creativitate și distructivitate*. București: Trei.
- Miu, A. C. (2013). *Emoție și cogniție. Lateralizare cerebrală diferențe individuale și de gen*. Cluj-Napoca: ASCR.
- Moors, A.; Ellsworth, P. C; Scherer, Klaus R. & Frijda, NicoH. (2013). *Appraisal Theories of Emotion: State of the Art and Future Development*. *Emotion Review*, 5(2), 119-124.
- Moreau, A. (2005). *Viața mea acum și aici. Gestalt- terapia, drumul vieții*. București: Trei.
- Moreno, J. L. (2009). *Scrieri fundamentale. Despre PSIHODRAMA metoda de grup și spontaneitate*. București: Trei.
- Moscovici, S. (2011). *Influență socială și schimbare socială*. Iași: Polirom.
- Mucchielli, A. (2015). *Arta de a comunica. Metode, forme și psihologia și situațiilor de comunicare*. Iași: Polirom.
- Mucchielli, A. (2015). *Arta de a influența. Analiza tehnicilor de manipulare*. Iași: Polirom.
- Nagaoka, J., Farrington, C. A., Ehrlich S.B., Heath R. D., Johnson, D. W., Dickson, S., Turner, A. C. , Mayo, A. & Hayes, K. (2015). *Foundations for Young Adult Success A Developmental Framework. The University of Chicago Consortium on Chicago School Research*. disponibil pe URL: <https://www.wallacefoundation.org/knowledge-center/Documents/Foundations-for-Young-Adult-Success.pdf>, la 03.08.2020.

- Nastas, D. (2013). *Motivația și autodeterminarea în școală*. În Boncu, Ș. & Ceobanu C., (coord.). Psihosociologie școlară. pp.115-130. Iași: Polirom.
- Neacșu, I. & Suditu, M. (2020). *Educația emoțional-afectivă. Noi explorări, noi strategii*. Iași: Polirom.
- Neamțu, C. (2003). *Devianța școlară. Ghid de intervenție în cazul problemelor de comportament ale elevilor*. Iași: Polirom.
- Neculau, A. (2003). *Violența. Aspecte psihosociale*. Iași: Polirom.
- Nelson- Jones, R. (2009). *Manual de consiliere. Învăță ce să spui ca să ajuți!* București: Trei.
- Nica, D. (2016). *Afectivitate și anti-modernitate. Spinoza și Nietzsche despre afecte*, în vol. *Cercetări filosofico-psihologice*, anul VIII, nr. 2, p. 43-52, București, disponibil pe URL: [http://www.cercetari.institutuldefilosofie.ro/e107_files/downloads/Extrase%20C.F.P.%20anul%208,%20nr.%202%20\[2016\]/DANIEL%20NICA,%20Afectivitate%20si%20anti-modernitate.pdf](http://www.cercetari.institutuldefilosofie.ro/e107_files/downloads/Extrase%20C.F.P.%20anul%208,%20nr.%202%20[2016]/DANIEL%20NICA,%20Afectivitate%20si%20anti-modernitate.pdf), la 18.08.2017, 5.01.2018.
- Nicu, A. & Conțiu, E., R. (2010). *Instrumente pentru învățarea prin cooperare*. București: Aramis.
- Nietzsche, F. W. (1998). *Dincolo de bine și de rău*, traducere F. Grunberg. București: Teora.
- Nilles, S. G. & Harris- Bowsbey (2015). *Intervenții în dezvoltarea carierei în secolul 21*. Cluj-Napoca: ASCR.
- OECD. (2021). *Beyond academic learning: First results from the Survey of Social and Emotional Skills*. OECD Publishing, disponibil pe URL: <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/92a11084en.pdf?expires=1685871602&id=id&accname=guest&checksum=2AD39B71071670917611B70A2D3E5998>, la 15.10.2012.
- Onici, O. (2013). *Amenințarea stereotipului în context școlar*. În Boncu, Ș. & Ceobanu C., (coord.). Psihosociologie școlară. pp.171-184. Iași: Polirom.
- Opariuc Dan, C. (2009). *Statistică aplicată în științele socioumane. Noțiuni de bază – Statistici univariate*, Cluj-Napoca: ASCR@ COGNITRON.
- Opre, A. (coord.), Balica, M., Buzgar, R., Dumulescu, D. & Macavei, B. (2020). *Dezvoltare socială și emoțională. Ghid pentru licee*. București: S.C. Advans Print & Promo S.R.L.
- Opre, D. (2010). *Expertiza didactică universitară*. Cluj-Napoca: ASCR.
- Ozdemir, H. & Yalcinkaya, R. (2011). *Zero Tolerance in Implementation of GunFree School Zones Act of 1995 in the USA*, mai 2011, -www.ipes.info, www.dcaf.ch, www.coginta.org, International Police Executive Symposium, Geneva Center for the democratic control of armed forces, Coginta – for Police Reforms and Community

- Safety, Working paper no 32, disponibil pe URL: <https://www.google.ro/#q=zero+tolerance+in+implementation+of+gunfree+school+zones+act+of+1995+in+the+usa-habib+ozdemir> , la 18.08.2017.
- Papuc, I.; Albu, M. & Jurcău, N. (2011). *Procesul decizional managerial în sfera educațională*. Cluj-Napoca: ASCR.
- Pânișoară, I. O. (2003). *Comunicare eficientă, Metode de interacțiune educațională*. Iași: Polirom.
- Pânișoară, I. O. (2008). *Comunicare eficientă*, Ediția a III a, revăzută și adăugită. Iași: Polirom.
- Pânișoară, G.; Sălăvăstru, D. & Mitrofan, L. (2016). *Copilăria și adolescența. Provocări actuale în psihologia educației și dezvoltării*. Iași: Polirom.
- Pânișoară, G. & Pânișoară, I. O. (2016). *Managementul resurselor umane*. Iași: Polirom.
- Pânișoară, G. (2011). *Psihologia copilului modern*. Iași: Polirom.
- Pânișoară, I. O. (2017). *Ghidul profesorului*. Iași: Polirom.
- Peteeson, C. (2000). *The future of optimism*, în American Psychological Association, Inc., vol.55(1), pp. 44-55.
- Peretti, A.; Legrand, J. & Boniface, J. (2001). *Tehnici de comunicare*. Iași: Polirom.
- Perrenoud, P. (2002). *La place de la sociologie dans la formation des enseignants: réflexions didactiques*, Faculté de psychologie et des sciences de l'éducation, Université de Genève, Éducation et Sociétés, n° 9/2002/1, pp. 8799, disponibil la <http://ife.ens-lyon.fr/publications/edition-electronique/education-societes/RE009-7.pdf>. -
- Petty, J. (2007). *Profesorul azi*. București: Atelier Didactic.
- Pleșa, R. (2017). *Psihologie socială clinică și psihologie medicală*. Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană.
- Piaget, J. (2022). *Probleme de psihologie genetica. Copilul si realitatea*. București: Trei.
- Piaget, J. & Inherder, B. (2005). *Psihologia copilului*. București: Cartier.
- Popa, C.; Sava, F. A. & David, D. (2018). *Psihoterapiile cognitive și comportamentale în tulburările de personalitate. Aplicații practice și noi direcții*. București: Trei.
- Porter, T. (2023). *Ghid psihologic pentru adolescente și tinere. Tot ce dorești să știi despre emoții și corp, școală și prieteni*. București: Trei.
- Potolea, D.; Toma, S. & Borzea, A., coord. (2012). *Coordonate ale unui nou cadru de referință al curriculumului național*. București: EDP.
- Potts, C. & Potts, S. (2017). *Asertivitatea. Cum să rămâi ferm indiferent de situație*. București: Trei.

- Preda, V. (1981). *Profilaxia delincvenței și reintegrarea socială*. București: Științifică și Enciclopedică.
- Preda, V. (1998). *Delincvența juvenilă. O abordare multidisciplinară*. Cluj-Napoca: Presa Universitară.
- Preda, V, Radu, I., Golu, P., Schiopu, U. & Todorescu, St. (1983). *Psihologia educației și dezvoltării*. București: Academiei.
- Preda, V. & Radu, I. (1991) *Introducere în psihologia contemporană*. Cluj-Napoca: Sincron.
- Rapee, R.; Spence, S.; Cobham, V. & Wignall, A. (2011). *Cum să ajuți copilul cu probleme de anxietate. Un ghid pas cu pas pentru părinți*, Cluj-Napoca: ASCR.
- Rapee, R.; Wignall, A.; Hudson, J. & Schniering, C. (2011). *Tratamentul anxietății la copii și adolescenți. O abordare fundamentală științific*. Cluj-Napoca: ASCR.
- Rhode Island Department of Education (RIDE). *Social and Emotional Learning*, disponibil pe URL:
<https://www.ride.ri.gov/StudentsFamilies/HealthSafety/SocialEmotionalLearning.aspx>,
la 6.08.2021.
- Râmbu, N. (1997). *Filozofia valorilor*. București: Didactică și Pedagogică.
- Râmbu, N. (2006). *Tirania valorilor – Studii de filosofia culturii și axiologiei*. București: Didactică și Pedagogică, R.A.
- Râmbu, N. (2010). *Valoarea sentimentului și sentimentul valorii*. Cluj-Napoca: Grinta.
- Rey, B., Carette, V. & Defrance, A. (2012). *Competențele în școală. Formare și evaluare*. . București: Aramis.
- Reynolds, C. R. & Kamphaus, R. W. (2011). trad. adapt. Ion, A.; Mitrofan, N.& Iliescu, D., Manual tehnic pentru BASC-2. *Sistemul de evaluare a comportamentului copiilor*. București: O.S. Romania.
- Roberts, B., Walton, K., & Viechtbauer, W. (2006). *Patterns of mean-level change in personality traits across the life course: A meta-analysis of longitudinal studies*. *Psychological Bulletin*, vol.132, nr. 1, pp. 1-25, disponibil pe URL:
<http://dx.doi.org/10.1037/0033-2909.132.1.1> , la 01.05.2023.
- Ruppert, F. (2015). *Simbioza și autonomia. Traumă și iubire dincolo de complicațiile simbiotice*. București: Trei.
- Ruppert, F. (2019). *Traumă, anxietate și iubire. Constelarea intenției: calea către o autonomie sănătoasă*. București: Trei.
- Russ, R. (2015). *Cum poate Adam Smith să vă schimbe viața*. București: Publica.

- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). *Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being*. *American Psychologist*, 55(1), 68-78, disponibil pe URL: <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.1.68> , la 14.04.2018.
- Sava, F., A. (2011). *Analiza datelor în cercetarea psihologică*. Cluj-Napoca: ASCR@ COGNITRON.
- Sandu, A. (2012). *etică și deontologie profesională*. Iași: Lumen.
- Shapino, L. E. (2016). *Inteligența emoțională a copiilor*. Iași: Polirom.
- Sălăvăstru, C. (1995). *Logică și limbaj educațional*. București: Didactică și Pedagogică.
- Sălăvăstru, C. (1996). *Raționalitate și discurs*. București: Didactică și Pedagogică.
- Săvulescu, S. (2001). *Retorica și teoria argumentării*. București: SNSPA.
- Sartre, J. P. (1997). *Psihologia Emoției*, Editura IRI, București, disponibil pe URL: <https://www.scribd.com/doc/24943362/Jean-Paul-Sartre-Psihologia-Emotiei>, la 3.12.2017.
- Schaefer, C. E. & Drewes, A. A. (2021). *Terapia prin joc. 20 de factori cheie ai schimbării*. Cluj-Napoca: ASCR.
- Scherer, K. R. (2005). *What are emotionans? And how they be measured? Social Science Information*, 44(4), pp. 695-729, disponibil pe URL: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.818.2716&rep=rep1&type=pdf> la 3.12.2017.
- Schiraldi, G. R. (2013). *Manualul stimei de sine*. București: Curtea Veche.
- Schutzenberger, A. A. (2014). *Psihogenealogia. Vindecarea rănilor familiale și regăsirea de sine*. București: Trei.
- Schutzenberger, A. A. (2020). *Psihodrama*. București: Philobio.
- Senge, P.; Cambron - McCabe, N.; Lucas, T.; Smith, B.; Dutton, J. & Kleiner, A. (2016). *Școli care învață. A cincea disciplină aplicată în educație*. București: Trei.
- Shell, G. R. (2005). *Negocierea în avantaj. Strategii de negociere pentru oamenii rezonabili*. București: Codecs.
- Shoenberg, P. (2017). *Psihosomatica. Utilizări ale psihoterapiei*. București: Trei.
- Siegel, D. (2022). *Neuroștiința fericirii. Dezvoltarea conștientă a creierului către armonie și integrare*. București: Herald.
- Singer, P. (coord.) (2006). *Tratat de etică*. Iași: Polirom.
- Smith, A. (2017). *Teoria sentimentelor morale*. București: Publica.
- Spinei, A. E. (2006). *Teorii ale caterizării lumii și practici ale comunicării. Compendiu de hermeneutica al relațiilor interpersonale*. Iași: Lumen.

- Spinoza, B. (1960). *Tratatul teologico-politic*. București: Științifică.
- Spinoza, B. (1981). *Etica*. București: Științifică și Enciclopedică.
- Spinoza, B. (2006). *Etica demonstrată după metoda geometrică și împărțită în cinci părți*, traducere Al. Posescu. București: Humanitas.
- Stan, E. (1999). *Profesorul între autoritate și putere*. București: Teora.
- Stan, L. (2003). *Problema idealului. Perspective moral-pedagogice*. Iași: Universității Alexandru Ioan Cuza.
- Stan, L. (2004). *Etica și deontologie*, în volumul *Pedagogie - Psihologie*. Cursurile anului II, I.D, Iași: Universității Alexandru Ioan Cuza.
- Stan, L. (2013). *Succesul și eșecul în educație*. În Boncu, Ș. & Ceobanu C., (coord.). *Psihosociologie școlară*. pp. 131-141. Iași: Polirom.
- Stanton, N. (1995). *Comunicarea*. București: Societatea de Știință și Tehnică S.A.
- Stannett, K. (2022). *TIRF insights: Social and emotional learning*. TIRF & Laureate International Universities. disponibil pe URL:
https://www.tirfonline.org/wp-content/uploads/2022/02/TIRF_Insights_SocialEmotionalLearningFINAL.pdf, la 6.01.2023.
- Stauffer, K.A. (2022). *Neglijarea emoțională și adultul în terapie. Consecințele de lungă durată ale dezacordajului timpuriu*. București: Trei.
- Stoica, M. (2016). *Psihologia muncii și a personalului*. Cluj-Napoca: Risoprint.
- Stolovitch, H. D; Keeps, E. J. & Rosenberg, M. J. (2017). *Formarea prin transformare. Dincolo de prelegeri*. București: Trei.
- Stroud, K. C. & Reynolds, C. R. (2010), coord. trad. adapt. Porumb, Mihaela, *Chestionarul de evaluare a strategiilor de învățare și a motivației școlare SMALSI. Adaptarea și standardizarea pe populația din România*, Cluj-Napoca: ASCR.
- Style, C. (2015). *Psihologia pozitivă*. București: All.
- Style, C. (2015). *Psihologia pozitivă*. București: All.
- Style, C. (2015). *Psihologia pozitivă*. București: All.
- Szentagotai - Tătar, A. & David, D. (2017). *Tratat de psihologie pozitivă*. Iași: Editura Polirom.
- Șerbănescu, L., Bocoș, M. D. & Ioja, I. (2020). *Managementul programelor de formare continuă a cadrelor didactice. Ghid practic*. Iași: Polirom.
- Șoitu, L. (1997). *Comunicare și acțiune*. Iași: Institutul European.
- Șoitu, L. (2001). *Pedagogia comunicării*. Iași: Institutul European.

- Tardif, J. (2003). *Développer un programme par compétences : de l'intention à la mise en œuvre*. In revue Pédagogie Collégiale, vol.16, no 3, pp.36-44, Montréal: Association Québécoise de Pédagogie C Collégiale (AQPC) disponibil pe URL: <https://educ.info/xmlui/handle/11515/21499>, la 6.01.2023.
- Talvio, M., Berg, M., Litmanen, T. & Lonka, K. (2016). *The Benefits of Teachers' Workshops on Their Social and Emotional Intelligence in Four Countries*. Creative Education, vol.7, No18, 2803-2819, disponibil pe URL: <http://dx.doi.org/10.4236/ce.2016.718260>, la 6.01.2023.
- Taylor, R. D, Oberle, E., Durlak, J. A. & Weissberg, R. P. (2017). *Promoting Positive Youth Development Through School-Based Social and Emotional Learning Interventions: A Meta-Analysis of Follow-Up Effects*. Child Development, vol. 88. pp. 1156-1171 disponibil pe URL: <https://doi.org/10.1111/cdev.12864>, la 6.01.2023.
- Tenney, M. & Gard, T. (2017). *Mindfulness și leadership. Cum să-ți dan resetez mintea pentru excelență, fără să-ți aglomerezi programul*. București: Trei.
- Terzea, V. (2014). *Noul Cod civil*. Vol. I. (Art. 1-1163) - Ediția a 2-a. *Adnotat cu doctrină și jurisprudență*. București: Universul Juridic.
- Terzea, V. (2023). *Codul civil adnotat cu doctrină și jurisprudență*. Volumul II, art. 953-1.395. București: Universul Juridic.
- Treisman, K. (2018). *Instrumentar de tehnici terapeutice creative. Cum lucrăm cu adolescenții și copiii cu traumă de dezvoltare*. București: Trei.
- Thomas, J.; Vas- Cerniglia, C.& Willems, G. (2011). *Tulburările de atenție la copii*. Iași: Editura Polirom.
- Toma Zoicaș, L. (2011). *Etimologia formării omului de artă în spiritul unei societăți a cunoașterii*. Cluj-Napoca: Media Musica.
- Tomulețiu, E. A. (2014). *Psihologie socială. Teorie, cercetare și aplicație*. Cluj-Napoca: Eikon.
- Truța, E. & Mardar, S. (2007). *Relația profesorelevi, blocaje și deblocaje*. București: Aramis.
- Turturean, M. (2009). *Formatorul de nivel universitar – un profil al competențelor*. Iași: Sedcom Libris.
- Tyborowska, A., Volman, I., Smeekens, S., Toni, I., & Roelofs, K. (2016). *Testosterone during puberty shifts emotional control from pulvinar to anterior prefrontal cortex*. Journal of Neuroscience, 36, 6156, disponibil pe URL: <https://www.jneurosci.org/content/36/23/6156.full>, la 02.05.2023.

- UNESCO.(2021). *SOCIAL AND EMOTIONAL LEARNING (SEL) in and through education: taking stock for improved implementation*, disponibil pe URL: <file:///C:/Users/User/Desktop/2023-%20TEZA%20DOCTORAT%20-FINAL/MATERIALE%20TRADUSE/social-emotional-learning-though-education-february2021-cn-en.pdf>, la 22.04.2023.
- Văideanu, G. (1988). *Educația la frontiera dintre milenii*. București: Didactică și Pedagogică.
- Văideanu, G. (1993). *Education pour et par la valeur ou L'education axiologique*, Analele științifice ale Universității Alexandru Ioan Cuza, Iași: seria Psihologie Pedagogie, vol.2.
- Văideanu, G. (1996). *UNESCO – 50 Educație*, București: Didactică și Pedagogică.
- Vaida, S., (2021). *Replicarea datelor psihometrice ale scalei de competențe socioemoționale*. In Revista de Psihologie, vol. 67, nr. 2, p. 101–212, București.
- Vallieres, S. (2012). *Trucuri psihologice pentru părinți. Cum să ne educăm copilul (9-12 ani)*. Iași: Polirom.
- Vallieres, S. (2013). *Trucuri psihologice pentru părinți. Educația adolescenților*. Iași: Polirom.
- VandenBos, G.R.(coord.). (2020). *Dicționar de psihologie clinică, Asociația Americană de Psihologie*, București: Trei.
- Vârgă, D. (2007). *Decizie și schimbare organizațională*. Timișoara: Universitatea de Vest.
- Vedhara, K. & Irwin, M.R. (2017). *Psihoneuroimunologie umană*. București:Trei.
- Verza, E.& Verza, F. (2017). *Psihologia copilului*. București:Trei.
- Vianu, T. (1982). *Studii de filosofia culturii*. București: Eminescu.
- Viscu,L.I & Cadariu, I. E. (2019). *Studii în psihoterapie. Abordare integrative*. București: Universul Academic.
- Vogler, J. (2000). *Evaluarea în învățământul preuniversitar*. Iași: Polirom.
- Voiculescu, F. (coord.) (2004). *Analiza de resurse – nevoi și management strategic în învățământ*. București: Aramis.
- Voiculescu, F. (coord.) (2010). *Ghid metodologic de pedagogie universitară*. Alba- Iulia: Aeternitas.
- Voiculescu, V. (coord.). (2010). *Pedagogie Universitară*. Alba Iulia: Aeternitas.
- Vrij, A. (2012). *Detecția minciunii și a comportamentului simulant. Dileme și oportunități*. Cluj-Napoca: ASCR.
- Walker, T. D. (2018). *Să predăm ca în Finlanda. 33 de strategii simple pentru lecții de bună-dispoziție*, București: Trei.

- Wilkins, V., & Corrigan, E. (2019). *What US Schools Can Learn from Finland's Approach to Education*. Stanford Social Innovation Review, disponibil pe URL: <https://doi.org/10.48558/EKYE-MA55>, la 02.05.2023.
- Wright, D. B. (2006). Comparing groups in a before–after design: When t test and ANCOVA produce different results. *British journal of educational psychology*, 76(3), 663-675.
- Yalom, I. & Leszcz, M. (2013). *Tratat de psihoterapie de grup. Teorie și practică*. București: Trei.
- Yalom, I. (2010). *Soluția Schopenhauer*. București: Vellent.
- Yalom, I. (2011). *Darul psihoterapiei. Scrisori deschise către noua generație de psihoterapeuți și pacienți*. București: Vellent.
- Yalom, I. (2011). *Mama și sensul vieții. Povești de psihoterapie*. București: Humanitas.
- Yalom, I. (2011). *Privind soarele în față*. București: Vellent.
- Yalom, I. (2012). *Călăul dragostei și alte povești de psihoterapie*. București: Trei.
- Yalom, I. (2012). *Psihoterapia existențială*. București: Trei.
- Yalom, I. & Elkin, G. (2012). *Cu fiecare zi mai aproape*. București: Trei.
- Zlate, M. (2002). *Tratat de psihologie organizațional – managerială*, vol. I. Iași: Polirom.
- Zlate, M. (2004). *Eul și personalitatea*. București: Trei.
- Zimbardo, P. & Leippe, M. R. (2022). *Psihologia influenței sociale și a schimbării de atitudine*. București: Trei.